

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AMATÉRSKÝ DIVADELNÍ SPOLEK V PRACHATICÍCH – ŠUMAVSKÝ
OCHOTNICKÝ SPOLEK PRACHATICE

Jarmila Švábková

Učitelství pro střední školy, obor ČJ – Ps

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Viktor Viktora, CSc.

Plzeň, 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 23. 3. 2012

.....
Švábková Jarmila

Ráda bych poděkovala vedoucímu své diplomové práce panu Prof. PhDr. Viktoru Viktorovi, CSc. za trpělivé, odborné vedení a citlivý individuální přístup. A též panu Jaromíru Popielovi za poskytnuté cenné podklady a laskavou pomoc při zpracování daného tématu.

Plzeň, 23. 3. 2012

.....
Švábková Jarmila

OBSAH

1	ÚVOD.....	1
2	HISTORIE MĚSTA.....	2
2.1	VZNIK MĚSTA	2
2.2	DALŠÍ VÝVOJ MĚSTA	4
3	VÝZNAM A SMYSL OCHOTNICKÉHO DIVADLA	6
4	DĚJINY VÝVOJE DIVADLA V PRACHATICÍCH	7
4.1	PRVNÍ DIVADLA	7
4.2	PRVNÍ POKUS O STÁLOU DIVADELNÍ SCÉNU	8
4.3	ZŘÍZENÍ MĚSTSKÉHO DIVADLA	9
4.4	MĚSTSKÉ DIVADLO	10
5	DĚJINY VÝVOJE OCHOTNICKÉHO SPOLKU	12
5.1	PRVNÍ POKUS O ZŘÍZENÍ ČESKÉHO OCHOTNICKÉHO SPOLKU	12
5.2	ZŘÍZENÍ ČESKÉHO OCHOTNICKÉHO SPOLKU	14
5.3	VÝVOJ A REPERTOÁR OCHOTNICKÉHO SPOLKU – OBDOBÍ LET 1929 – 1938.....	15
5.3.1	Rok 1929.....	15
5.3.2	Rok 1930.....	17
5.3.3	Rok 1931.....	18
5.3.4	Rok 1932.....	19
5.3.5	Rok 1933.....	19
5.3.6	Rok 1934.....	20
5.3.7	Rok 1935.....	21
5.3.8	Rok 1936.....	21
5.3.9	Rok 1937.....	21
5.3.10	Rok 1938.....	22
5.4	VÝVOJ A REPERTOÁR OCHOTNICKÉHO SPOLKU – OBDOBÍ LET 1945 – 1950.....	23
5.4.1	Rok 1946.....	23
5.4.2	Rok 1947.....	24
5.4.3	Rok 1948.....	24
5.4.4	Rok 1949.....	25
5.4.5	Rok 1950.....	25
6	STRUČNÝ VÝVOJ DIVADLA A DIVADELNÍ ČINNOSTI DO VZNIKU SAMOSTATNÉHO DIVADELNÍHO SPOLKU – OBDOBÍ LET 1951 – 1991	26
6.1	POHLED DO DRAMATURGIE	30
6.2	PŘÁNÍ ANTONÍNA BAŠTY.....	33
7	VZNIK SAMOSTATNÉHO DIVADELNÍHO SPOLKU	35
7.1	ŠUMAVSKÝ OCHOTNICKÝ SPOLEK – ŠOS PRACHATICE.....	35
7.2	ŠUMAVSKÝ OCHOTNICKÝ SPOLEK A SLAVNOSTI ZLATÉ STEZKY	37
7.3	ŠUMAVSKÝ OCHOTNICKÝ SPOLEK A POHÁDKY.....	39
7.4	ČINNOST SPOLKU S POHLEDEM DO SOUČASNOSTI	40
8	RECENZE	43
8.1	RECENZE HRY DON JUAN Z POHLEDU JARMILY HRDINOVÉ.....	44
8.2	RECENZE HRY DON JUAN Z POHLEDU MILANA SCHEJBALA	45
8.3	RECENZE HRY ŽENITBA.....	46
8.4	RECENZE HRY LÁSKY HRA OSUDNÁ: THE BEST OF!	47
9	VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI	48
9.1	VÁCLAV KOPISTA – PÍSAŘ.....	48
9.2	ZDENĚK PODSKALSKÝ	50

9.3 ANTONÍN BAŠTA.....	52
10 ZÁVĚR	54
11 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	56
12 RESUMÉ/ RESUME.....	58
13 SEZNAM PŘÍLOH	59
PŘÍLOHA 1.....	60
PŘÍLOHA 2.....	61
PŘÍLOHA 3.....	65
PŘÍLOHA 4.....	67
PŘÍLOHA 5.....	68

ANOTACE/ ANNOTATION

Diplomová práce je zaměřena na zmapování historického vývoje divadla v Prachaticích, činnosti prachatických ochotníků s náhledem do dramaturgie, repertoáru souboru a připomenutím významných osobností.

Práce je rozdělena do několika kapitol - úvodní část popisuje výběr a vznik práce. Druhá kapitola je věnována podrobnému zpracování historického vývoje v postupném časovém sledu od vzniku města Prachatice po současnost. Historie je neodmyslitelně spjata a provázána s historickým vývojem divadla a ochotnického spolku. Třetí kapitola je zamyšlením nad významem a smyslem ochotnického divadla na základě získaných poznatků ve spojení s vlastním pohledem a je pojata jako úvodní vstup k základnímu tématu této diplomové práce, které je zpracováno v navazujících kapitolách. Jedná se o historický vývoj divadla a ochotnického spolku, vznik a činnost Šumavského ochotnického spolku, seznámení s dramaturgií, repertoárem spolku a uvedení medailonků významných osobností.

The thesis is directed at the mapping of the theatre development in Prachatice, activity Prachatice's amateur actors with a view into the dramaturgy, repertoire of the company and mentioning of the worthies.

The thesis is divided into the several sections – the opening part describes the selection and creation of the thesis. The second section is devoted to a detailed process of historical development in the progressive sequence of the time since the Prachatice town inception to the present. The history is essentially guided and adherent to historical development of the theater and amateur institution. The third section is purporting over a meaning and a sence of the amateur theater on the basis of acquired findings with a connection with own view and this section is conceive as a beginning entry to the basic theme of this diploma thesis, which is processed in follow-up sections. This is the historical development of theater and amateur institution, the creation and activity of the Bohemia amateur association, an introduction to dramaturgy, repertoire of the institution and introducing of the prominent personalities.

KLÍČOVÁ SLOVA / KEYWORDS

Ochotnické divadlo, Prachatice, divadelní spolek ŠOS, almanach.

Amateur theatricals, Prachatice, theatrical ensemble ŠOS, collection.

1 Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila téma ochotnického divadla nejen proto, že je mému srdci blízké a divadla navštěvuji ráda jako divačka, ale také proto, že náš syn je jeho součástí jako herec a pomocný technik.

Při psaní práce jsem vycházela zejména ze soukromého archivu pana Jaroslava Popiela, kde jsem čerpala podklady pro nejstarší období především z Almanachu z dějin ochotnického divadla v Prachaticích, Almanachu 2 z dějin ochotnického spolku v Prachaticích – období let 1984 – 1996 a Kroniky divadelníků z Prachatic od roku 1969, dále z dokumentů a materiálů uložených ve Státním okresním archivu Prachatice, jehož součástí je také fond Archivu města Prachatice a Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích. Další informace jsem použila z nastudované literatury a také z rozhovorů, které jsem vedla se členy Šumavského ochotnického spolku.

V Čechách snad nebylo větší vesnice, kde by se v minulosti nehrálo ochotnické divadlo. Město Prachatice se řadí mezi ta česká města, která se mohou pochlubit velmi starou divadelní tradicí, což je dokladováno několika zachovanými písemnými zprávami z druhé poloviny 16. století. Zde také zjistíme, že se v Prachaticích konala první divadelní představení, na kterých se podíleli především učitelé a žáci místní městské školy.¹

Věnuji-li se v této práci historii a vývoji ochotnického divadla v Prachaticích, není to rozhodně z důvodu lokálního patriotismu, ale z důvodu vzdát hold a poděkovat tímto způsobem lidem, kteří se ochotnickým divadlem zabývali, zabývají a podílejí se tak na kulturním rozvoji města.

Zkuste se nyní vrátit se mnou do doby, kdy neexistovala televize, ale ani film či rozhlas, kdy se svítilo petrolejkou a kdy se každá společenská událost i nově získaná informace probírala a přetřásala několik týdnů či měsíců, než ji nahradila nová.

¹ ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 10 s.

2 HISTORIE MĚSTA

Město Prachatice se nachází v jihozápadní příhraniční části České republiky a je součástí Jihočeského kraje s necelými 12.000 obyvateli. Rozkládá se v kotlině v nadmořské výšce 565 m, obklopené vrchy a lesy a pouze k severu je údolí, kterým protéká potok Živný.²

2.1 VZNIK MĚSTA

Prachatice vděčí za svůj vznik a další rozvoj výhodné poloze na významné středověké obchodní stezce, která spojovala Prachatice s bavorským městem Pasovem na Dunaji. Po této cestě, která později dostala název Zlatá stezka, přijížděli do Prachatic kupci a soumaři s nákladem soli, jižního ovoce, zámořského koření, drahých textilních látek a dalších řemeslnických výrobků. Na zpáteční cestě se vyváželo z Prachatic do Pasova obilí všeho druhu, slad, chmel, pivo, prachatická kořalka, máslo a další produkty rostlinné i živočišné výroby.

Archeologické nálezy dosvědčují existenci staré kupecké osady již v 10. století. První písemná zpráva se nachází ve sporné listině z 12. století, v níž se uvádí, že již v roce 1088 český král Vratislav I. odevzdal vyšehradské kapitule v Praze do užívání Prachatice s užitkem z vybírání cla. Původní kupecká osada se rozkládala v místech dnešní obce Staré Prachatice.

Vzrůstající rozvoj solního obchodu, nevyhovující poloha staré osady a hospodářské a peněžní zájmy vyšehradských proboštů vedly k tomu, že došlo k volbě nového místa pro větší a bezpečnější obchodní středisko. Na přelomu 13. a 14. století vzniklo nedaleko staré osady nové město Prachatice. Přesné datum založení města nelze dnes již zjistit, ale proces jeho výstavby byl dlouhodobý. První písemná zpráva o existenci městečka Prachatic se zachovala z roku 1312. Listina krále Jana Lucemburského z roku 1323 potvrdila již jen existující stav města, které v průběhu 14.

² *Informační server regionu Prachatice* [online]. [cit. 2011-10-14]. Prachatice. Dostupné z <http://www.prachatice.cz/n_hospinfo.html>.

století získalo celou řadu významných výsad od tehdejších českých králů a vyšehradských proboštů.³

³ ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 9 - 10 s. Státní okresní archiv Prachatice – Archiv města Prachatice, sign. VI.

2.2 DALŠÍ VÝVOJ MĚSTA

Nejdůležitějším privilegiem bylo právo dovozu a prodeje soli v Prachaticích. V majetku vyšehradské kapituly zůstaly Prachatice až do roku 1420, kdy byly dobyty husitským vojskem pod vedením táborského vojevůdce Jana Žižky. Od roku 1421 tvořily Prachatice součást městského táborského svazu a prachaticí měšťané vystupovali na různých místech jižních Čech jako věrní přívrženci a obránci kalicha. Husitství přineslo také radikální změnu v národnostním složení prachatického městského obyvatelstva, které bylo již zcela české národnosti. V odporu proti českému králi Zikmundovi Lucemburskému setrvaly Prachatice až do roku 1436, kdy se mu poddaly a na krátkou dobu byly přijaty do řad českých královských měst. Od roku 1437 se vystřídal v držbě města postupně několik feudálních majitelů.

V roce 1501 se dostaly Prachatice opět do majetku známého jihočeského rodu pánů z Rožmberka a nastalo období rozkvětu. V průběhu 16. století ještě vzrostlo bohatství některých prachatických měšťanů, kteří si dali přestavět své domy v duchu tehdy moderního renesančního stavebního slohu. Prachatice se staly důležitým střediskem mezinárodního dálkového obchodu.

Řadu podstatných změn do života Prachatic přineslo bouřlivé 17. století. V roce 1620 bylo město dobyto vojskem císařského generála Karla Buquoye a během dalších let třicetileté války obyvatelstvo značně utrpělo četnými průtahy vojsk. V roce 1641 po několik dní bylo město obsazeno švédským vojskem. Po ukončení válečných útrap byly mnohé měšťanské domy pusté a opuštěné. Ještě v polovině 17. století bylo v Prachaticích 70 zbořeníšť a pustých domů. Význam dovozu bavorské soli poklesl a císař prosazoval dovoz soli ze svých zemí. V roce 1692 císař Leopold zvýšil clo na dovezenou bavorskou sůl na 1 zlatý 49 krejcarů a vydal přísný zákaz jejího dovozu. V roce 1706 byl přemístěn solní císařský sklad z Prachatic do Českého Krumlova.

Pokles významu města se projevil v malé podnikavosti jednotlivých prachatických měšťanů a v průběhu 18. a 19. století nedošlo ve městě k žádné velké výstavbě. Město bylo odříznuto od hlavních komunikací a žilo svým jednotvárným životem.

Stavební vzhled města a předměstí měnily četné požáry. Mezi největší tragická neštěstí se zapsal požár ze dne 13. dubna 1832, který zničil celkem 137 domů. Celková škoda na domech a obilí byla úředně odhadnuta na 264 056 zlatých stříbra. Oheň si vyžádal celkem osm lidských životů. Toto neštěstí ovlivnilo i další stavební vývoj města. Z nařízení krajského úřadu v Písku byly odstraněny všechny vysoké domovní štíty a dosavadní malovaná průčelí byla omítnuta. Tímto způsobem z velké části pozbyly Prachatice svého starobylého vzhledu.

Koncem 19. století se začaly v Prachaticích objevovat nové stavby a na přelomu 19. a 20. století již udávali tón ve městě Němci, kteří tvořili téměř tři čtvrtiny obyvatelstva. Poměr se vyrovnává až po vzniku Československa v roce 1918. Vzrostl i počet obyvatelstva, jemuž se v roce 1920 dostalo i prvního českého gymnázia.

Na základě mnichovské dohody byly Prachatice počátkem října 1938 obsazeny německou armádou a přičleněny k Východní marce Třetí říše. V květnu 1945 se město vzdalo bez boje americkým jednotkám a v roce 1946 došlo k odsunu zdejšího německého obyvatelstva.

Převzetí moci komunisty v roce 1948 mělo vliv na vývoj města a Prachatice se staly v roce 1960 sídlem okresu, kdy nastala výstavba průmyslových podniků a nových sídlišť kolem města.

V roce 1981 bylo historické jádro Prachatic vyhlášeno městskou památkovou rezervací a po radikální změně politických poměrů v roce 1989 se město postupně renovuje a získává zpět svůj historický stavební vzhled. Navazuje také na tradici Zlaté stezky jako nejvýraznějšího historického fenoménu své minulosti.⁴

⁴ FENCL, P. a kol. *Prachatice*. Město Prachatice, 2005. 12 - 16 s. ISBN 80-239-5443-1.

3 VÝZNAM A SMYSL OCHOTNICKÉHO DIVADLA

Divadlo je nedílnou součástí lidského života. Jeho historie sahá hluboko do minulosti a významnou část tvoří divadlo ochotnické neboli amatérské.

Divadlo je v České republice velmi oblíbené, Bohumil Nekolný uvádí: „Pokud vezmeme v úvahu počet obyvatel a velikost území, vskutku patříme co do počtu divadelních budov, souborů, počtu diváků, počtu premiér a počtu představení k rozvinutým evropským divadelním kulturám.“⁵

Snaha definovat amatérské divadlo se projevuje tak, že dnes o něm často hovoříme jako o volnočasové aktivitě. Pokud se člověk věnuje divadlu ve svém volném čase, mimo hlavní pracovní poměr, je považován obecně za amatéra. Přestože jeho výkon může být velmi kvalitní, může mít za sebou studium divadelního umění nebo za svůj výkon obdrží i nějaké to finanční ohodnocení.⁶

Najít odpověď na otázku, jaký je význam, smysl a co je hlavním cílem ochotnického divadla, se mi zdálo jednoduché. Ale čím více jsem pronikala do této problematiky, tím komplikovanější mi to připadalo. Přesto se pokusím stručně odpověď formulovat.

Význam a smysl ochotnického divadla v minulosti spočíval nejen v tom, že byl druhem zábavy, zdrojem poučení, ale především byl prostředkem sílícího národního hnutí, spojoval všechny jeho členy, posiloval národní vědomí, zušlechťoval český jazyk a zdokonaloval vkus. Dnes se soustředí nejen na zábavu a poskytnutí uměleckého zážitku, ale i na seberealizaci a tvořivost. Tedy smyslem a hlavním cílem není vytvoření estetické (divadelní a umělecké) kvality. Smysl a cíl bych si dovolila vyjádřit výrokem McLuhana⁷: „Medium is message“ (Médium je poselství), který mi utkvěl v paměti, a myslím, že mluví za vše.

⁵ NEKOLNÝ, Bohumil. *Divadelní systémy v zemích Evropské unie*. Svět a divadlo, 2002. č. 3, 16 s.

⁶ DVOŘÁK, Jan. *Malý slovník managementu divadla*. Praha: Pražská scéna, 2005. 16 s. ISBN 80-86102-49-1.

⁷ Herbert Marshall McLuhan (1911 – 1980) - kanadský filozof, spisovatel, literární kritik, zakladatel mediální teorie a sociolog kultury.

4 DĚJINY VÝVOJE DIVADLA V PRACHATICÍCH

Společně s historií, rozkvětem a vzrůstem hospodářského významu města rostl i jeho podíl na společenském a kulturním rozvoji.

4.1 PRVNÍ DIVADLA

Jak jsem uvedla v úvodu, první divadelní představení se hrála již ve druhé polovině 16. století.

Nejstarší písemný doklad se dochoval z druhé poloviny 16. století. V zachovaných městských účtech z roku 1561 se můžeme dočíst: „ ... od komedie recitování dali bakaláři Janovi z lásky 2 kopy grošů.“⁸ Uvedený bakalář Jan byl s největší pravděpodobností totožný s Janem Veverýnem, který se připomíná v Prachaticích ještě v roce 1562. Ze stručného zápisu z roku 1561 se již dnes nedozvíme, která divadelní hra byla tehdy v městě provozována.

Další doklad se zachoval z roku 1570. Uvádí, že 8. září: „ ... oficiálům školním za náklad, kterej učinili na recitování Comedie o Zuzaně a za pivo u Koníka s hostinskými, kteří se k té Comedii propůjčili, vypité, dáno Melicharovi, správci školnímu, od pana purkmistra a pánův 3 kopy.“⁹ Komedie o Zuzaně patřila v 16. století k velmi rozšířené divadelní hře a byla sehrána v řadě českých měst. V Chebu se hrála v roce 1538, v Praze v roce 1543 a v Trutnově v roce 1570. Byla oblíbena ještě v roce 1614.¹⁰

Z konce 17. století se zachovala další písemná zpráva o divadle v Prachaticích. Na Velký pátek 1691 kantor prachatické městské školy Jan Jindřich Rataj sehrál se svými žáky divadelní hru neznámého obsahu a názvu. Vzhledem k tomu, že divadlo se hrálo na významný církevní svátek, lze vyslovit domněnku, že se jednalo o divadelní hru náboženského obsahu, která se vázala k velikonočním náboženským obřadům.¹¹

⁸ Státní okresní archiv Prachatice – Archiv města Prachatice, registra příjmu a vydání obecních peněz z let 1561 – 1562, fol. 32 b.

⁹ Státní okresní archiv Prachatice – Archiv města Prachatice, registra příjmu a vydání obecních peněz z roku 1570, fol. 18 b.

¹⁰ MENČÍK., Ferdinand. *Příspěvky k dějinám českého divadla*. Praha: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1895. 52, 54, 62, 86 a 153 s.

¹¹ Státní okresní archiv Prachatice – Archiv města Prachatice, počet peněžitých pivních peněz z roku 1691, fol. 9 a. Učiteli a žákům bylo darováno ½ sudu piva.

4.2 PRVNÍ POKUS O STÁLOU DIVADELNÍ SCÉNU

Na Pražském hradě bylo v roce 1820 zřízeno divadlo nákladem 900 zlatých. Po určitém čase přestalo vyhovovat a bylo prodáno v dražbě, při které jej získal pražský purkrabí hr. Chotek za 40 zlatých. Chtěl prodat jeviště a kulisy některému českému městu. Krajský úřad v Písku se obrátil na řadu jihočeských měst (Vodňany, Vimperk, Strakonice) se žádostí, zda by některé nechtělo rozšířit svůj inventář o divadelní rekvizity. Kromě mnoha záporných odpovědí projevila zájem pouze dvě jihočeská města - Písek a Prachatice. Rozměry píseckého divadla však neodpovídaly a jeviště nakonec získaly v roce 1840 Prachatice. Prachatičtí nejprve žádali o snížení ceny ze 40 zlatých na pouhých 30 zlatých, ale této jejich žádosti nebylo vyhověno.

V roce 1840 se vydal prachatický měšťan Bartoloměj Geistlich a povozník Spannbauer z Českých Žlebů na dalekou cestu do Prahy. Tato jejich "služební cesta" trvala celkem 9 dní a výdaje spojené s cestou dosáhly peněžní částky ve výši 15 zlatých. Dovezené jeviště a kulisy byly dočasně uloženy v budově městské radnice, avšak nebyly dlouho využity. Ještě v roce 1848 se krajský úřad v Písku dotazoval, proč jeviště dosud neslouží svému účelu. Prachatický magistrát se vylouval na následky zhoubného požáru v roce 1832 a na nedostatek finančních prostředků k provedení vnitřních úprav budovy pro divadelní účely. Prachatičtí měšťané vyslovili ochotu prodat jeviště po jeho ocenění některému jinému městu. Konečný výsledek jednání nelze již zjistit pro nedostatek potřebných písemných dokladů.¹²

¹² Státní okresní archiv Prachatice – Archiv města Prachatice, spisový materiál, sign. Pub. 17/27.

4.3 ZŘÍZENÍ MĚSTSKÉHO DIVADLA

V průběhu druhé poloviny 19. století sehrály některé německé a české divadelní společnosti v Prachaticích svá představení, přesto byl stále pocítován nedostatek vhodného vyhovujícího prostoru.

V roce 1876 několik členů německého sboru dobrovolných hasičů v Prachaticích společně s několika studenty začalo hrát pravidelně divadelní hry. Byl vytvořen divadelní výbor a v zasedání městské rady 5. prosince 1876 bylo rozhodnuto o výstavbě stálé divadelní scény. Město darovalo potřebné dříví a měšťané přispěli dobrovolnými dary na zřízení jeviště a pořízení kulis. Dne 11. dubna 1877 se poprvé hrálo na prachatickém náměstí v nových prostorách první divadelní představení.

V jarních měsících roku 1881 byla provedena přestavba domů č. p. 2 - 3 na prachatickém náměstí. V zadní části bylo umístěno městské divadlo, ve kterém se naposledy hrálo 10. května 1881 a potom byla činnost dočasně přerušena.

V zasedání městské rady dne 31. srpna 1882 bylo rozhodnuto provést další přestavbu budovy městského divadla. Její provedení bylo svěřeno prachatickému staviteli Rudolfu Moserovi a malířskou výzdobu měl zrealizovat akademický malíř Antonín Messner. Práce na přestavbě městského divadla rychle pokračovaly a již dne 5. ledna 1883 se konalo slavnostní otevření prachatického městského divadla. Celkové peněžní náklady na jeho přestavbu činily 2.781 zlatých 89 krejcarů.¹³

¹³ ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 12 s. Státní okresní archiv Prachatice – Archiv města Prachatice, spisový materiál, sign. VIII/5.

4.4 MĚSTSKÉ DIVADLO

Městské divadlo sloužilo především pro potřeby prachatických bohatých Němců. Příslušníci české národnosti do něho přicházeli pouze výjimečně a ani nemohli pomýšlet na to, že by v něm hráli české divadlo.

V roce 1881 byla v Prachaticích otevřena česká soukromá škola Ústřední matice školské. Škola získala v roce 1882 právo veřejnosti. Učitelé a žáci této školy připravovali k vánočním svátkům 1883 sehrání české divadelní hry s názvem **Budečské jesličky**. Tehdejší řídicí učitel Vincenc Šofferle si dokonce dovolil požádat představitele města o propůjčení městského divadla. Purkmistr města Prachatic MUDr. Arnošt Mayer sice žádosti vyhověl, ale k tomuto příznivému rozhodnutí nevedla jeho a další členy městské rady žádná náklonnost k české menšině. Spíše všechny překvapila troufalost Čechů. V německých časopisech se začínaly objevovat články o Prachaticích. Tak např. Krummauer Volkszeitung napsal, že se již těší na to, co asi hrstka českých nádeníků, ševců, krejčí, podruhů a sedláků v dřevěnkách a v šerce¹⁴ bude dělat v prachatickém městském divadle.

Dne 6. ledna 1884 se shromáždilo v městském divadle početné obyvatelstvo nejen z města, ale i z blízkého i vzdálenějšího okolí. Samozřejmě, že nechyběli ani zvědaví Němci. K překvapení všech se ukázalo, že děti českých nádeníků a podruhů mají stejné schopnosti jako děti německých rodičů. Výsledek jejich vystoupení znamenal nejen finanční, ale i morální přínos. Německé noviny mlčely, protože se neměly již k čemu vyjádřit.

Ve školní kronice čteme tato slova:

„Jásot zněl z hrdel malých pěvců, z nichž 12 z opatrovny bylo, jásot a potlesk byl dětem odměnou od čteně z blízka i z dále shromážděného obecnstva. České děti zpívaly pro chudé z Prachatic bez ohledu na národnost, než zástupcové města ani tuto se nedostavili. Hrubý příjem obnášel 73 zlatých, z nichž 21 zlatých fondu městských chudých odevzdáno.“¹⁵

¹⁴ Oblečení (sukně, mužské kabáty) šité z nevalchovaných tkanin na celém území Čech a Moravy.

¹⁵ Státní okresní archiv Prachatic. Česká obecná škola v Prachaticích – školní kronika z let 1881 – 1930, 19 s.

Nebezpečí národnostního útlaku si velmi brzy začala uvědomovat česká buržoazie, která chtěla především čelit zvyšujícímu se germanizačnímu náporu organizováním společenského a kulturního života v Prachaticích. Několik vlastenecky smýšlejících Čechů založilo v roce 1882 Českou Besedu, která zahájila svou činnost po schválení předložených stanov dne 1. dubna 1882. Česká Beseda pořádala přednášky, večírky s vlasteneckými deklamovánkami¹⁶, taneční zábavy s kulturním programem, plesy a vycházky do okolí. Někteří její členové vystupovali v divadelních představeních, která se hrála ve spolkové místnosti. Dne 2. srpna 1891 se hráli členové České Besedy v Prachaticích známou divadelní hru Josefa Kajetána Tyla **Strakonický dudák**. Potom následovaly další divadelní hry. Když v roce 1892 Česká Beseda žádala představitele o propůjčení divadelního sálu, byla jejich žádost zamítnuta bez udání důvodu.¹⁷

¹⁶ Básnický žánr NO určený pro recitaci a touto funkcí utvářený po stránce jazykové i tematické.

¹⁷ ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 13 s.

5 DĚJINY VÝVOJE OCHOTNICKÉHO SPOLKU

Česká společnost se nejprve scházela v Kandlově mlýně nedaleko Prachatic. Byl však vzdálen od města a s postupně vzrůstajícími nároky a požadavky na lepší společenskou zábavu české menšiny přestal vyhovovat.

5.1 PRVNÍ POKUS O ZŘÍZENÍ ČESKÉHO OCHOTNICKÉHO SPOLKU

Dne 1. října 1892 se obrátil řídící učitel české obecní školy v Prachaticích na městskou radu s touto písemnou žádostí:

„Kroužek zdejších českých ochotníků zamýšlí zařídit český ochotnický spolek divadelní, z kteréhožto příčiny dovoluji se tázati, zdali by slavná městská rada ochotna byla propůjčiti dle potřeby městský divadelní sál ku provozování divadelních her, v kterémžto případě zavazují se páni ochotníci hráti dvakrát v roce ve prospěch zdejšího spolku „gegen Armenoth aud Bettelei“ (proti nouzi chudých a žebrotě), jakož i ku zapravení obvyklého poplatku za síň divadelní.“

Městská rada projednala předloženou žádost na svém zasedání dne 12. října 1892 a její členové přijali usnesení k sepsání písemné odpovědi. V ní se uvádělo, že městská rada se obává případného národnostního konfliktu. Z tohoto důvodu bude proto nejlépe, aby čeští divadelní ochotníci vyhledali pro své účely jinou místnost, kde by jim nebylo bráněno v jejich další činnosti.¹⁸

Sál městského divadla se stal pro Čechy opět nepřístupný. Měli v něm vždy přednost příslušníci německé národnosti. Myšlenka zřízení českého divadelního spolku se tehdy ještě v Prachaticích neuskutečnila. Přesto prachatičtí Češi dlouho hledali vhodnou příležitost získat potřebný vhodný prostor pro další rozvoj spolkové činnosti. Teprve v roce 1900 byl zakoupen dům č. p. 10 na náměstí. Dům byl přestavěn a v roce 1903 slavnostně otevřen. Dostalo se mu názvu Národní dům. V něm se později hrály i české divadelní hry.

¹⁸ Státní okresní archiv Prachatice – Archiv města Prachatice, spisový materiál, sign. VIII 5/73.

Po prvním neúspěšném pokusu o zřízení českého divadelního spolku tato myšlenka neusnula a na počátku 20. století se změnila ve skutečnost. Lze tak usoudit z několika zachovaných povolení prachatickým divadelním ochotníkům k sehrání několika divadelních her. Dne 26. dubna 1907 okresní hejtmanství v Prachaticích vyslovilo souhlas pořádat 28. dubna 1907 divadelní hru Josefa Štolby **Závět v sále Národního domu** a dne 27. října 1907 se hrála divadelní hra J. L. Turnovského s názvem **Staří blázni**.¹⁹

V Národním domě v Prachaticích vystupovali i členové dalších českých spolků. Členové spolku Prácheň sehráli zde 26. září 1908 divadelní hru Ladislava Stroupežnického **Zvíkovský rarášek** a 15. listopadu 1908 následovala další hra L. Stroupežnického **Václav Hrobčický z Hrobčic**.²⁰

Na počátku 20. století se jméno Prachatice dostalo do podvědomí širší české veřejnosti velkými národnostními bouřemi, které zde proběhly ve dne 11. - 12. srpna 1906 a 7. - 8. září 1907.

Veškerou kulturní činnost přerušila léta první světové války, kdy převážná část mužského obyvatelstva musela nastoupit do války. Další změny v národnostním složení prachatického obyvatelstva nastaly po vzniku samostatného Československa v roce 1918.

V roce 1920 utvořili Němci německý spolek divadelních ochotníků a o osm let později došlo k založení českého spolku divadelních ochotníků.

¹⁹ Státní okresní archiv Prachatice – Archiv města Prachatice, spisový materiál, sign. VIII 6/101.

²⁰ Státní okresní archiv Prachatice – Archiv města Prachatice, spisový materiál, sign. VIII 5/203.

5.2 ZŘÍZENÍ ČESKÉHO OCHOTNICKÉHO SPOLKU

Zlepšení národnostních poměrů a vzrůst sebevědomí členů české společnosti v Prachaticích vedly k myšlence zřízení samostatného českého spolku divadelních ochotníků. V měsíci únoru 1928 bylo vydáno prohlášení české veřejnosti, která byla upozorněna na možnost dalšího rozvoje divadelního života ve městě a která byla také vyzvána, aby někteří z jejich řad vstoupili do připravovaného spolku divadelních ochotníků. V únoru se konala také první porada, na které došlo k volbě členů přípravného výboru, který byl pověřen vypracováním spolkových stanov. Po vypracování byly stanovy zaslány do Prahy ke schválení a zemská správa politická v Praze 15. května 1928 zasláné stanovy schválila.

Dne 15. listopadu 1928 se konala v Národním domě v Prachaticích ustavující valná hromada za účasti 24 osob. Na této schůzi byli zvoleni první řádní spolkoví funkcionáři. Předsedou byl zvolen MUDr. Emil Vácha, místopředsedou Karel Wolf, režiséry Zdeněk Černý a František Penc, revizory účtů Jiří Šimůnek a Karla Vokušová a dále bylo zvoleno 5 členů výboru. Bylo určeno zápisné na 5 Kč a roční členský příspěvek byl stanoven na 6 Kč.

Dne 21. listopadu se konala ve sborovně české školy v Prachaticích ustavující výborová schůze, při níž byla zvolena jednatelkou Marie Mikotová, pokladníkem Václav Štorkán a rekvizitářkou Berta Kebrdlová. Bylo také rozhodnuto pořádat divadelní představení vždy jednou měsíčně ve čtvrtek a byla vybrána i první divadelní hra. V prosinci 1928 byla místnost spolku přemístěna do budovy mateřské školy ve Školní ulici.²¹

Nově utvořený spolek českých divadelních ochotníků v Prachaticích sehrál první představení dne 16. ledna 1929 v sále městského divadla, kdy uvedl divadelní hru Jana Patrného **Muži nestárnou**. O této události přinesl zprávu také tisk²².

²¹ ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 15 - 16 s.
Státní okresní archiv Prachatice – Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích.

²² Státní okresní archiv Prachatice – sbírka novin a časopisů. Prachatické noviny, 18. ledna 1929, č. 3, 8 - 9 s.

5.3 VÝVOJ A REPERTOÁR OCHOTNICKÉHO SPOLKU²³ – OBDOBÍ LET 1929 – 1938

Po prvním úspěšném veřejném vystoupení spolku divadelních ochotníků v Prachaticích následovala další.

5.3.1 Rok 1929

Dne 20. února 1929 byl pořádán Nerudův večer za spoluúčinkování členů pěveckého sdružení Jeremiáš. Dne 6. března 1929 se hráli prachatičtí divadelní ochotníci opět v městském divadle známou veselohru Jaroslava Vrchlického **Noc na Karlštejně**.

V lednu 1929 byl Štorkán jmenován správcem školy ve Folmavě a z tohoto důvodu odešel z Prachatic. Do funkce nového pokladníka byl zvolen MUDr. Václav Hellich.

Dne 19. března 1929 se konala v Národním domě první řádná valná hromada za účasti 52 členů. Uskutečnily se na ní volby nových spolkových funkcionářů, kterými se stali: předsedou Jaroslav Smrčka, místopředsedou Karel Wolf, režiséry František Pinc, MUDr. Emil Vácha, Vojtěch Churáň, revizory účtů Josef Šrámek a Karla Vušková. Dále bylo zvoleno dalších 6 řádných a 6 náhradních členů výboru.

²³ ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 16 - 20 s.
Státní okresní archiv Prachatice – Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích. Kronika spolku divadelních ochotníků se zápisy z let 1928 – 1938.

Ve dnech 26. a 27. října 1929 byla sehraána klasická divadelní hra Aloise Jiráska **Lucerna**.

Dne 11. prosince 1929 se konala výborová schůze, na níž bylo oznámeno, že jménem spolku byl zaslán plakát, přípis a zpráva Aloisu Jiráskovi, od něhož spolek obdržel následující písemnou odpověď (příloha 1)²⁴.

"Spolku divadelních ochotníků v Prachaticích"

Vážené dámy, vážení pánové!

Stále churavím a tak jen stručně odpovídám na Váš milý list. Srdečně děkuji za zprávu o Lucerně a za Váš projev. Těšilo mne velmi. A díky všem účinkuvavším v Lucerně a panu režisérovi.

Stálého zdaru Vám přeje a pozdravuje Vás v dokonalé úctě oddaný

Alois Jirásek

Dopis sice postrádá přesného datování, ale poštovní razítko na obálce má datum 18. prosince a na dopisu je poznámka, že došel 19. prosince 1929.

František Černý²⁵ napsal: „Jiráskova Lucerna patří k základům našeho divadelního dědictví. Má v českém repertoáru postavení zcela zvláštní a výjimečné. Je to hra nejhranější. Je to hra slavnostní. Snad bychom ji mohli označit za činoherní protějšek Smetanovy Libuše. Stále se k ní vracíme, stále k nám mluví, vždy nás povzbudí, okouzlí a potěší. Rodila se dlouho, bála se premiéry, ale zvítězila především u těch, o nichž a k nim mluvila – u prostého lidu. Je hrdinskou oslavou života a boje českého lidu za právo a svobodu. Lid Lucerně rozuměl, i když mu ji hráli často zpitvořenou.“

V průběhu roku 1929 sehraali členové spolku divadelních ochotníků v Prachaticích celkem 8 her v 15 představeních.

²⁴ Státní okresní archiv Prachatice – Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích. Originál Jiráskova dopisu včetně obálky byl zarámován a přežil i válečné období druhé světové války.

²⁵ JIRÁSEK, Alois. *Lucerna: divadelní hra o čtyřech jednáních / vydání uspořádal, jazykově přehlédl, doslovem a komentáři opatřil František Černý*. 17. vydání. Praha: Umění lidu, 1950. 15 s.

5.3.2 Rok 1930

V Národním domě se konala dne 6. února 1930 další valná schůze, na níž došlo k volbě nových spolkových funkcionářů. Dne 12. února následovala ustavující výborová schůze, na které byl poprvé zvolen kronikářem Jaroslav Smrčka.

Divadelní sezona roku 1930 byla zahájena představením Bayarda Veillera **Je Mary Duganová vinna?** A ve dnech 6. - 7. března to byla divadelní hra J. K. Tyla **Paličova dcera**.

Po smrti Aloise Jiráska spolek divadelních ochotníků v Prachaticích uspořádal 10. dubna 1930 vzpomínkový večer, kde byla sehraána divadelní hra Emlera a Svobody **U Butteauů** podle Jiráskova románu F. L. Věk.

Dne 30. dubna 1930 sehraali prachatičtí ochotníci v sále městského divadla veselohru N. V. Gogola **Ženitba**. Dne 31. května 1930 se hrála divadelní hra F. F. Šamberka **Palackého třída č. 27**. Na průběh tohoto divadelního představení se snesla v místních novinách ostrá kritika²⁶, která byla projednána na schůzi spolku a byla uznána za příliš tvrdou.

Prachatičtí ochotníci zajížděli i do okolních měst. Při otevření nové budovy české obecné školy ve Vimperku 23. srpna 1930 sehraali v sále hotelu Hvězda ve Vimperku hru Emlera a Svobody **U Butteauů**. Divadelní činnost prachatických ochotníků byla přerušena zájezdem Zöllnerovy divadelní společnosti, která vystupovala v sále prachatického městského divadla ve dnech 16. září - 5. října 1930.

Ve dnech 27. - 28. října 1930 členové spolku divadelních ochotníků v Prachaticích sehraali další divadelní hru Aloise Jiráska **Kolébka**. V měsíci listopadu 1930 se uskutečnil další divadelní zájezd prachatických ochotníků do Volar, kde 19. listopadu hráli veselohru L. Mattuše **Stará paní**.

V průběhu roku 1930 sehraali členové spolku divadelních ochotníků v Prachaticích celkem 9 her v 16 představeních, kterých se zúčastnilo celkem 2 272 diváků. Kromě toho se uskutečnily dva zájezdy - do Vimperka a do Volar.

²⁶ Státní okresní archiv Prachatice – sbírka novin a časopisů. Zájmy Pošumaví, 6. června 1929, č. 23, 3 s.

5.3.3 Rok 1931

Čilá divadelní činnost probíhala i v průběhu roku 1931.

Dne 11. ledna 1931 sehrál ochotnický spolek Vltavan z Týna nad Vltavou v Prachaticích veselohru Boženy Rajske **Zelené království**.

Dne 21. ledna 1931 se konala v Národním domě III. řádná valná schůze, na níž opět došlo k volbě funkcionářů, 28. ledna následovala ustavující výborová schůze.

Z tehdejšího divadelního repertoáru (příloha 2)²⁷ uvedu alespoň některé divadelní hry. Ve dnech 24. - 26. května 1931 to byla divadelní hra Aloise Jiráska **M. D. Rettigová** a ve dnech 27. -28. října hra Julia Zeyera **Radúz a Mahulena**. Členové prachatického spolku divadelních ochotníků vystupovali také na dvou zájezdech. Při otevření turistické chaty ve Volarech dne 26. července 1931 sehráli veselohry L. Nováka **V ohni** a V. Krylova **Medvěd námluvčím**. Obě tyto jednoaktovky byly sehrány rovněž ve Vimperku 1. srpna 1931.

Během roku 1931 členové spolku divadelních ochotníků v Prachaticích sehráli celkem 10 her ve 14 představeních, které navštívilo celkem 2 293 diváků. V říjnu 1931 odešel na nové působiště předseda spolku Jaroslav Smrčka a dalším řízením spolku byl pověřen místopředseda Alois Vlč.

²⁷ Repertoár – úplný seznam divadelních her z období let 1928 – 1938.

Státní okresní archiv Prachatic – Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích. Kronika spolku divadelních ochotníků se zápisy z let 1928 – 1938.

5.3.4 Rok 1932

Dne 11. února 1932 se konala v Národním domě IV. řádná valná hromada, na které byl zvolen předsedou spolku MUDr. Václav Hellich, místopředsedou František Pinc a další spolkoví funkcionáři. Na ustavující výborové schůzi, která se konala ihned po ukončení valné hromady, byl zvolen archivářem a kronikářem Jan Šimáně. Při valné hromadě byl zvolen prvním čestným členem spolku Jaroslav Smrčka.

Il. Jiráskova Hronova²⁸ v roce 1932 se zúčastnila členka souboru divadelních ochotníků v Prachaticích Ella Hojdarová, která vystupovala v divadelní hře Aloise Jiráska **Jan Hus** v roli Anny z Frimburka. Koncem roku 1932 odešel z Prachatic na nové působiště v Horšovském Týně Jan Šimáně, který věnoval spolku divadelních ochotníků v Prachaticích v kůži vázanou knihu, do které prováděl zápisy. Jeho nástupkyní ve funkci kronikáře se stala Marie Mikotová, která pokračovala v kronikářských zápisech až do roku 1938.

V průběhu roku 1932 sehráli členové spolku divadelních ochotníků v Prachaticích celkem 12 her v 18 představeních. Z jednotlivých titulů divadelních her uvedu alespoň dvě: Jiří Mahen **Jánošík** (sehráno 26. - 27. října) a Jaroslav Vrchlický **Pomsta Catullova** (sehráno 1. prosince).

5.3.5 Rok 1933

Dne 7. prosince 1933 se konala v Národním domě další, již V. řádná valná hromada, na které došlo k obvyklé volbě nových spolkových funkcionářů.

Dne 14. června 1933 sehráli členové spolku divadelních ochotníků Bozděch z Volyně v Prachaticích komedii V. Wenera **Komediant Hermelín**. V roce 1933 oslavil spolek divadelních ochotníků pět let své nepřetržité činnosti a tehdy bylo zjištěno, že v průběhu těchto uplynulých let spolek nastudoval a sehrál celkem 43 divadelních her v 69 představeních a uspořádal celkem 6 zájezdů.

Z repertoáru prachatických divadelních ochotníků v roce 1933 stojí za zmínku dvě divadelní hry, a sice Em. Bozděcha **Světa pán v županu** (sehráno 4. března) a Lad. Stroupežnického **Václav Hrobčický z Hrobčic** (sehráno 26. července). Celkem byly za rok 1933 sehrány 4 divadelní hry v 7 představeních.

²⁸ Jiráskův Hronov – mezinárodní festival amatérského divadla v Hronově, vznikl v roce 1931.

5.3.6 Rok 1934

Dne 9. března 1934 se konala v Národním domě VI. řádná valná hromada za účasti 18 členů a 2 hostů. Došlo k volbě nových spolkových funkcionářů.

V roce 1934 byl proveden první pokus divadelního představení v přírodním prostředí. Dne 29. června 1934 se konalo na nádvoří pensionu Blanice v Husinci (později Dětský domov, v současné době je tento objekt určený k demolici) divadelní představení hry J. Štolby **Na letním bytě**.

O místu a průběhu hry nám poskytne informace kronikářský zápis, kde můžeme číst²⁹: „Místo bylo vybráno proto, že bylo jako stvořené pro tuto hru, takže se hrálo in natura - úplně bez jakýchkoli scénických příprav. Scénou byla terasa vilky, přiléhající k pensionu schodiště, část zahrady s lávkou přes řeku Blanici i kus nádvoří.

Vysoká budova hotelu poskytla stín obyvatelstvu sedícímu v nádvoří proti vilce na zahradních lavičkách, jež dal tam snést svým personálem obětavý nájemce letoviska. Okna všech pokojů i terasy hotelu rovněž posloužily obecenstvu jako lože a balkony, odkud se velmi příjemně dívalo i naslouchalo. Úspěch hry v režii př. Zdeňka Černého byl mimořádný, zesílený ještě úspěšným hostováním př. Jindry Lišky jako rady Vostrého a St. Severy (Dr. Česal) z Prahy. Jen škoda, že návštěva byla slabá. Počasí bylo nestálé. Dopoledne i po poledni ještě trvala prudká bouře s lijavcem, vystřídána prudkým vedrem, stále hrozícím bouří. Proto bylo obecenstva málo, nejméně z Husince a Prachatic. Z okolí přece se sjelo obecenstvo mající zájem. Auta, motorky i j. vozidla si vyžádala značné místo pro své parkoviště.“

V průběhu roku 1934 prachatičtí divadelní ochotníci sehráli celkem 8 divadelních her ve 12 představeních. Z repertoáru uvedu alespoň tituly tří divadelních her. Byly to **Její pastorkyně** podle G. Preissové (sehráno 7. března), Aloise Jiráska **Psohlavci** (sehráno 29. září) a J. K. Tyla **Fidlovačka** (sehráno 12. a 13. prosince).

²⁹ Státní okresní archiv Prachatice – Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích. Kronika spolku divadelních ochotníků se zápisy z let 1928 – 1938, 26 - 27s.

5.3.7 Rok 1935

K další volbě spolkových funkcionářů došlo 4. dubna 1935 a v průběhu roku 1935 sehráli prachatictí ochotníci pouze 4 hry v 6 představeních.

5.3.8 Rok 1936

Divadelní činnost spolku divadelních ochotníků v Prachaticích v roce 1936 byla zahájena divadelní hrou Františka Langra **Jízdní hlídka**, která se hrála v Prachaticích ve dnech 6. a 7. března 1936. Umělecký lept³⁰ pro plakát zhotovil prof. Václav Štětka.

Prachatický divadelní soubor se zúčastnil zájezdu do Prahy, kde na I. Jihočeském večeru, který se konal ve dvoraně Umělecké besedy 31. října 1936, sehrál divadelní hru O. Minaříka **Údolí míru**.

Celkem bylo v roce 1936 sehráno členy spolku divadelních ochotníků v Prachaticích 5 her v 6 představeních.

Určitý pokles v činnosti byl následkem častého stěhování členů a také byl ovlivněn odchodem hraničářského pluku č. 4 z Prachatic do Písku. Spolek tímto způsobem ztratil mnohé agilní členy. Kromě toho vzniklo několik dalších dramatických odborů a spolků v samotných Prachaticích. V roce 1935 vznikl dramatický odbor sociálně demokratické strany a v roce 1936 dramatický odbor živnostenské obchodní strany středostavovské v Prachaticích.

5.3.9 Rok 1937

Divadelní sezona v Prachaticích v roce 1937 byla zahájena zájezdem spolku divadelních ochotníků Tyl z Netolic, který předvedl v městském divadle divadelní hru Zdeňka Štěpánka **Kamaráde, kde jsi?**

Prachatictí divadelní ochotníci sehráli 30. května 1937 v přírodním prostředí na Výrovčici mezi Husincem a Prachaticemi divadelní hru Fr. Šuberta **Jan Výrava**.

Během roku 1937 sehráli členové prachatického spolku divadelních ochotníků 7 divadelních her v 10 představeních.

Největší návštěvnost (334 osob) byla zaznamenána na hře Aloise Jiráska **Emigrant** (sehrána 28. října 1937).

³⁰ Lept – grafická technika tisku z hloubky.

5.3.10 Rok 1938

Dne 23. února 1938 se konalo jubilejní sté představení spolku divadelních ochotníků v Prachaticích. Při této příležitosti se konal „Večer masopustního humoru“, při kterém byly sehrány dvě aktovky F. X. Svobody **Rozveselená rodina** a **Lapený Samsonek**.

Dne 2. dubna 1938 sehráli prachatičtí ochotníci divadelní hru Karla Čapka **Matka** v Prachaticích. K provedení hry a výkonům herců se vyjádřil velmi pochvalně svým referátem (příloha 3)³¹ i tisk. Hra byla sehrána ještě 16. května 1938 v Netolicích.

Tato divadelní hra, v jejímž závěru podává matka synovi zbraň k obraně vlasti s jediným slovem „Jdi!“, se stala předznamením dalšího osudového vývoje a byla to zároveň poslední divadelní hra, kterou sehráli členové spolku divadelních ochotníků v Prachaticích. Po vyhlášení mobilizace 21. května 1938 již někteří členové spolku stáli se zbraní v ruce v řadách československé armády na hranicích proti nepříteli. Avšak nebyla jim dána možnost použít zbraň k obraně své vlasti.

Dne 23. září 1938 vyhlásila československá vláda všeobecnou mobilizaci. Přestože proběhla úspěšně, 29. září 1938 zasedli v Mnichově zástupci Německa, Itálie, Francie, Anglie a podepsali dohodu, kterou bylo pohraniční území ČSR odstoupeno Německu.

Dne 8. října 1938 vstoupili do Prachatic první němečtí vojáci a město s dalším okolím bylo připojeno k Německu, jeho součástí tvořilo až do roku 1945.

Část původního českého obyvatelstva odešla do vnitrozemí a odvezla s sebou pouze část písemností o činnosti spolku divadelních ochotníků v Prachaticích. Bohatý archiv spolku, knihovna a inventář zůstaly v městském divadle, kterého se zmocnili Němci. Tyto písemnosti byly během druhé světové války zničeny, a tak byly ztraceny mnohé prameny pro vylíčení vývoje spolku divadelních ochotníků v Prachaticích v období let 1928 - 1938.

Rok 1938 znamenal také ukončení dosavadní činnosti spolku v Prachaticích. K dalšímu obnovení činnosti došlo teprve po roce 1945.

³¹ Státní okresní archiv Prachatice – sbírka novin a časopisů. Zájmy Pošumaví, r. 11, 18. dubna 1938, č. 15, 4 - 5 s.

5.4 VÝVOJ A REPERTOÁR OCHOTNICKÉHO SPOLKU³² – OBDOBÍ LET 1945 – 1950

Po skončení druhé světové války v roce 1945 byly poměry v pohraničním městě Prachatice velmi složité. Ve městě zůstali váleční zajatci, němečtí uprchlíci a do 23. listopadu 1945 zde sídlila americká vojenská posádka. Po jejím odchodu a po provedení odsunu německého obyvatelstva se celková hospodářská a politická situace města změnila a došlo k dosídlení města novým českým obyvatelstvem z vnitrozemí.

5.4.1 Rok 1946

V poválečné době ovlivnily celkové poměry i počátek činnosti spolku divadelních ochotníků v Prachaticích. Dne 14. ledna 1946 se konala v hotelu Pošta první informativní schůzka, na níž bylo jednáno o zahájení činnosti spolku divadelních ochotníků a bylo rozhodnuto uspořádat první divadelní představení v osvobozených Prachaticích již v březnu 1946. Tento úmysl byl skutečně zrealizován a dne 10. března 1946 se hrála v sále městského divadla v Prachaticích klasická divadelní hra Aloise Jiráka **Lucerna** před přeplněným hledištěm.

Začal pracovat přípravný výbor spolku divadelních ochotníků. Dne 5. a 9. dubna proběhly dvě schůzky, na kterých výbor připravil ustavující valnou hromadu. Ta se konala dne 23. května 1946 opět v hotelu Pošta. Na této valné hromadě došlo k volbě spolkových funkcionářů. Předsedou byl zvolen František Jileček, prvním místopředsedou Karel Vedral, druhým místopředsedou Karel Hadáček, režiséry Jindřich Černý, Boža Pixová, Jaroslav Řezníček, dramaturgem Marie Miktová, členy výboru Zdeněk Černý, Václav Špatný, Anna Šrámková, Vojtěch Kosmata, Václav Větrovský, Josef Lapka, Václav Pancer a Vilém Paroubek, revizory účtů Karel Beran a Josef Šrámek.

Další divadelní hru sehráli členové spolku divadelních ochotníků ve dnech 19. - 20. června 1946. Byla to hra Františka Langra **Velbloud uchem jehly** a později následovalo divadelní představení Ladislava Stroupežnického **Naši furianti** (13. - 14. srpna) a F. X. Svobody **Poslední muž** (7. a 8. prosince).

³² ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 33 - 35 s.
Státní okresní archiv Prachatice – Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích.

5.4.2 Rok 1947

Dne 17. dubna 1947 se konala další řádná valná schůze spolku divadelních ochotníků v Národním domě. Na této schůzi byli zvoleni novými spolkovými funkcionáři následující členové spolku - předsedou byl zvolen Václav Kletečka, prvním místopředsedou František Jileček, druhým místopředsedou Karel Hadáček, režiséry Jindřich Černý a Vilém Paroubek, dramaturgem opět Marie Mikotová, členy výboru: Zdeněk Černý, Václav Špatný, Anna Šrámková, František Hon, JUDr. Karel Škácha, Josef Lapka, Josef Částek, Jaroslav Řezníček, revizory účtů znovu Karel Beran a Josef Šrámek. Po ukončení valné schůze se konala ustavující výborová schůze, na které byli zvoleni jednatelem Václav Špatný, pokladníkem Zdeněk Černý, hospodářem Josef Částek.

V průběhu roku 1947 sehráli členové spolku divadelních ochotníků v Prachaticích další divadelní hry. V repertoáru jsou uvedeny: Karel Poláček **Otec mého syna** (22. - 23. února), Zd. Němeček **Rukopis času** (11. května), B. Polách **Vrah jsem já, Právo na hřích** (25. - 26. května), Olga Scheinpflugová **Okénko** (25. - 26. října) a J. Zoder **Mrzák** (20. prosince).

5.4.3 Rok 1948

Další valná hromada spolku divadelních ochotníků v Prachaticích se konala v hotelu Pošta dne 7. dubna 1948. Zde byly předneseny obvyklé zprávy jednotlivých spolkových představitelů (jednatele, pokladníka, režiséra a hospodáře) a také byla provedena volba nových spolkových funkcionářů. Stali se jimi následující členové a členky spolku: předsedou byl opět zvolen Václav Kletečka, prvním místopředsedou František Jileček, druhým místopředsedou JUDr. Karel Škácha, režiséry Jindřich Černý, Ladislav Mimra a Vilém Paroubek, dramaturgem Ivanka Súčková, revizory účtů Karel Beran, Josef Šrámek a členy výboru: Zdeněk Černý, Václav Špatný, Anna Šrámková, František Hon, Růžena Tinferlová, Karel Talafous, Josef Částek, a Josef Lapka. Na ustavující výborové schůzi, která následovala ihned po ukončení valné hromady, byli zvoleni jednatelem Václav Špatný, pokladníkem Zdeněk Černý a hospodářem Karel Talafous.

V průběhu roku 1948 byly sehrány divadelní hry **Červený mlýn** V. Wernera (1. ledna) a **Oblaka** Jar. Kvapila (4. června).

5.4.4 Rok 1949

Dne 8. dubna 1949 se konala v hotelu Pošta valná hromada, na které byli zvoleni tito spolkoví funkcionáři: předsedou Ladislav Mimra, prvním místopředsedou František Jileček, druhým místopředsedou JUDr. Karel Škácha, režiséry Ladislav Mimra, JUDr. Karel Škácha, Josef Lapka, dramaturgem Vilém Paroubek, revizory účtů Karel Beran a Josef Šrámek, členy výboru Zdeněk Černý, Václav Špatný, Anna Šrámková, Jaroslav Řezníček, Josef Částka, Josef Popp, Václav Komrska a Marie Šimůnková.

Objevily se některé mimořádné překážky, které ovlivnily další činnost spolku. V roce 1949 došlo k uzavření divadelního sálu z bezpečnostních důvodů a spolek neměl k dispozici žádnou náhradní místnost.

5.4.5 Rok 1950

V tomto roce byla zahájena přestavba městského divadla.

Ochotnický spolek již nevyvíjel činnost a dnem 1. ledna 1951 byl připojen k Osvětové besedě v Prachaticích. Tímto způsobem zanikl spolek divadelních ochotníků v Prachaticích a od roku 1951 tvořil součást Osvětové besedy.

6 STRUČNÝ VÝVOJ DIVADLA A DIVADELNÍ ČINNOSTI DO VZNIKU SAMOSTATNÉHO DIVADELNÍHO SPOLKU – OBDOBÍ LET 1951 – 1991³³

Přestavba divadla trvala 2 roky (1950-1951). Byly vyměněny všechny vadné stropy, bylo zřízeno nové schodiště, šatna, toalety, kuřárna a z jedné nevyužité místnosti byl vybudován vestibul. Jeviště bylo přizpůsobeno kruhovému horizontu a také byl vyztužen balkon. Pro příslušenství divadla byla vybudována nová budova, která sloužila jako skladiště, šatny pro herce a byt pro domovníka.

Pro úpravu městského divadla a na stavbu nové budovy byly použity cihly, které byly získány zbouráním starých objektů zaniklé sklárny v Arnoštově. Celou přestavbu divadla prováděl Stavební kombinát z Prachatic a celkový náklad na úpravu divadla si vyžádal peněžní částku ve výši 1.113.396 Kčs.

Další činnost byla v městském divadle zahájena 24. listopadu 1951 a veřejnosti bylo městské divadlo předáno v lednu 1952.

Otevřením opraveného městského divadla se opět obnovil divadelní život v Prachaticích. Dne 27. ledna 1952 zde vystoupili herci Krajského divadla z Českých Budějovic s divadelní hrou H. Fanka **Vzpoura na lodi Mackay**.

Divadelní odbor Osvětové besedy v Prachaticích nastudoval a v nově otevřeném městském divadle sehrál ve dnech 1. - 3. března 1952 klasickou divadelní hru Jaroslava Vrchlického **Noc na Karlštejně**.

Poté se divadelní odbor na několik let odmlčel. V tomto období vystupovalo v Prachaticích Krajské oblastní divadlo z Českých Budějovic.

³³ ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 36 - 40 s.
Státní okresní archiv Prachatice – Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích.
NĚMEČKOVÁ, Jana. *Kronika divadelníků z Prachatic od roku 1969*.

S platností od 1. ledna 1955 bylo městské divadlo v Prachaticích s vnitřním vybavením předáno do správy Domu osvěty v Prachaticích.

Divadelní odbor Osvětové besedy v Prachaticích prakticky nepracoval, proto byla na 18. října 1957 svolána do místní knihovny schůzka zájemců o obnovení divadelní činnosti a zřízení divadelního kroužku při Domu osvěty v Prachaticích. Výsledkem této schůzky bylo zřízení kroužku divadelních ochotníků. Tento kroužek zahájil svou činnost a v roce 1958 se představil divadelní hrou **Černá vlajka**. Pak následovala hra **Steelfordův objev** a v roce 1959 klasická hra Ladislava Stroupežnického **Naši furianti** (sehrána 2. srpna 1959).

Slibně se rozvíjející divadelní činnost v Prachaticích byla přerušena dalšími úpravami městského divadla, s nimi bylo započato v září 1960. Byla provedena výměna podlahy, jeviště a poté bylo přistoupeno k vypracování projektu na celou generální opravu budovy divadla, zvláště její vstupní části, hlediště, jeviště, kulisárny a zřízení nové elektroinstalace. Oprava byla prováděna dodavatelem za částečné brigádnické pomoci z řad příslušníků armády a členů dramatického kroužku. Na opravách se pokračovalo i v roce 1961 a dokončeny byly v červnu 1961. První divadelní představení se hrálo v městském divadle dne 6. července 1961.

V letech 1959 až 1969 lze postřehnout další kvalitativní vzestup práce divadelních ochotníků. Rozšiřuje se a organizuje síť kulturních osvětových zařízení, zvláště metodických pro všechny oblasti lidové umělecké tvořivosti. Zde má své důležité místo amatérské divadelnictví jako nejrozšířenější druh zájmové činnosti. Zásadní postavení má Okresní dům osvěty v Českých Budějovicích a jeho metodické oddělení pro slovesné obory s krajskou působností, později se vytváří Krajské metodické zařízení. Kvalitativně se posiluje i Okresní dům osvěty v Prachaticích.

První dramaturgické semináře a školení připravuje v Prachaticích krajský metodik Jan Voráček. Organizují se četná krátkodobá i dlouhodobá školení a kursy pro pracovníky všech složek divadla - režiséry, herce, scénografy. Například z Prachatic se zúčastňuje celostátního měsíčního kursu scénické techniky a výtvarnictví v divadelních dílnách v Martině Jiří Slad, kursu režie v Českých Budějovicích Zdeněk Hrdina, atd. Lidovou akademii v oboru divadla pro amatérské herce a režiséry okresu organizuje Okresní dům osvěty v Prachaticích v roce 1962. Lektory jsou přední profesionální divadelní pracovníci – např. Jan Přeučil a Milan Fridrich z Jihočeského divadla pro režii.

Pořádají se přehlídky a soutěže, zvláště krajské s postupem na přehlídky mezikrajové a celostátní. V Prachaticích vzniká tradice divadelní přehlídky O štít města Prachatic. Krajské přehlídky se konají nejprve v Táboře, později ve dvou částech - Honzlův Humpolec a Divadelní Třeboň. Jedním z nadšených organizátorů je i prachatický Zdeněk Hrdina.

Od začátku byl Zdeněk Hrdina členem přípravných výborů, redaktorem publikací, programů a bulletinů³⁴. Od roku 1964 působil jako metodik pro divadlo na Okresním domu osvěty v Prachaticích. Významný byl jeho přínos pro zkvalitnění práce souboru. Jeho zásluhou byla uvedena v roce 1960 vůbec první hra sovětského autora Afanasije Salynského **Krutá maska**, s níž se prachatičtí ochotníci poprvé v poválečné době zúčastnili krajské přehlídky v Táboře. Hra čerpala z příběhů hrdinství sovětských lidí za Velké vlastenecké války. Titulní roli ztvárnila Jana Majerová. Předčasná a náhlá smrt Zdeňka Hrdiny v roce 1966 znamenala citelnou ztrátu pro celou další činnost ochotnického divadelního souboru.

Aktivní rozvoj města měl vliv i na rozvoj práce divadelních ochotníků a rozšíření souboru o nové členy.

Zřizovatelem souboru byl Městský národní výbor v Prachaticích a jeho kulturně osvětové zařízení - Osvětová beseda a díky jeho trvalé péči měl soubor vždy vyhovující podmínky pro svou činnost.

³⁴ Bulletin – přehled zpráv.

Po listopadové revoluci v roce 1989 divadelníci nezískali jen svobodu projevu, myšlení a možnost svobodně se sdružovat, ale také něco ztratili. Ztratili zřizovatele, kterým pro ně bylo v té době Městské kulturní středisko Prachatice. Velice brzy se ukázalo, že práce zřizovatele pro ně nebyla bezcenná, a že v tomto směru jsou bezstarostné časy pryč. Na základě těchto skutečností byli nuceni vytvořit si vlastní organizaci a později podle zákona č. 83/1992 Sb. o sdružování občanů přizpůsobit svoji ochotnickou činnost.

Cesta divadelního hledání, poznávání a poznání byla náročná i krásná, úspěšná i méně úspěšná, ale také plná smíchu a slz a prachatičtí ochotníci prošli léty tučnými i hubenými tak, jak je přináší život.

6.1 POHLED DO DRAMATURGIE³⁵

Za režisérským stolkem se úspěšně střídali režiséři Ladislav Mimra a Zdeněk Hrdina. Technickou a scénografickou složku měl od roku 1960 nepřetržitě na starosti Jiří Slad a jako technik a osvětlovač pracoval několik let také Jan Kaňka. Díky jeho zručnosti a odbornosti se stává soubor schopným přenášet své inscenace i do míst pro potřeby divadel nevybavených, a tak obohacovat kulturně společenský život v mnoha dalších místech okresu.

Šedesátá léta byla velmi bohatá na nové podněty v oblasti domácí dramatické literatury. Lze říci, že to byla doba současných domácích her, které významně obohatily zvláště amatérské jeviště (např. P. Karvaš, O. Daněk, L. Aškenazy, V. Cach). Vedle této tvorby vzniká velmi silný autorský proud malých divadel typu pražského Semaforu, který inspiruje četné amatérské nadšence. Vznikají soubory tzv. malých forem, zvláště mládežnické.

Tento žánr se však objevuje v dramaturgii souboru prachatických ochotníků jen ojediněle. První pokus byl v roce 1964 s hrou **Faust, Markéta, služka a já**³⁶ v režii Zdeňka Černého. Soubor uváděl každým rokem jednu nebo dvě inscenace v několika reprízách se zájezdy do některých míst okresu. Repertoár tvořily hlavně hry současné. Z významnějších inscenací bych připomněla Karvašovu **Půlnoční mši**, dále pak Čapkova **Loupežníka**, Casonovu **Jitřní paní** a lidovou báčorku V. Kubátové **Jak přišla basa do nebe** v režii Ladislava Mimry.

V režii Zdeňka Hrdiny vznikla úspěšná inscenace lidové hry se zpěvy od M. Gerstnera **Ďábelské klíče**. Na mimořádném úspěchu inscenace se podílelo orchestrální sdružení města Prachatic pod vedením ředitele hudební školy K. Renneta. Hra byla rovněž uvedena na krajské přehlídce v Táboře.

³⁵ ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 39 - 40 s. Státní okresní archiv Prachatic – Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích. NĚMEČKOVÁ, Jana. *Kronika divadelníků z Prachatic od roku 1969*.

³⁶ Faust, Markéta, služka a já – inspirací se stala stejnojmenná hra (drama) autorů Ivana Vyskočila a Jiřího Suchého, která byla napsána v roce 1958 a v květnu 1959 uvedena v Divadle Na zábradlí.

Hra Ference Orziho **Černý ventilátor**, čerpající z náročně osvobozeneckého boje lidu Indočíny (opět v režii Zdeňka Hrdiny), byla uvedena na divadelním festivalu v Pelhřimově.

Krátkodobá, ovšem kvalitativně významná změna nastala v roce 1967, kdy po určité stagnaci vzniklo divadlo studiového typu při Okresním domě osvěty v Prachaticích pod vedením Ivana Polívky³⁷.

Zaslouženého a vůbec prvního vítězství v soutěžích dosáhl tento soubor Studia 66 při ODO v roce 1967 na druhém ročníku Štít města Prachatic s pozoruhodnou inscenací hry amerického dramatika J. Patricka **Slečna Opala a vrahové** v režii Ivana Polívky.

Kolektiv Studia 66 uvádí dvě zájezdové inscenace a v roce 1969 s příchodem nových pracovníků tvoří jádro nově ustaveného souboru opět při Městském kulturně osvětovém zařízení v Prachaticích. Jeho oporami se stávají Josef Němeček, Evžen Stříbrský, Karel Frantel, Karel Pecháček, Marta Haklová, Vladimíra Šípová atd.

Celá dramaturgie let 1959 až 1969 svědčí o odpovědném přístupu k divadelní práci a směřování k výchovnému působení.

Ve stejném duchu pokračoval soubor i v následujících letech pod režijním vedením Jaromíra Popiela, Karla Zikmunda, Jiřího Zikmunda, Josefa Němečka a Evžena Stříbrského.

Úspěšný vzestup potvrzuje i počet devíti premiér (příloha 4), které vznikly v letech 1984 – 1991.³⁸ Nejúspěšnějším představením se stala hra **Zpráva o chirurgii města N** od Oldřicha Daňka a **Thyl Ullenspiegel** od Grigorije Gorina, a to nejen z pohledu diváků, ale i z pohledu divadelních odborníků.

³⁷ První organizátor divadelní soutěžní přehlídky „O Štít města Prachatic“, v roce 1968 opustil republiku a nyní žije v Kanadě.

³⁸ NĚMEČKOVÁ, J., MAŘÍK, R., VANDLÍČKOVÁ, A., ZIKMUND, J.. *Almanach 2 z dějin ochotnického spolku v Prachaticích – období let 1984 - 1996*. Šumavský ochotnický spolek ŠOS Prachatice a KIS města Prachatic, 1996. 8 - 10 s.

Velké oblibě se těšily také pohádky³⁹, z nichž bych uvedla např. **Neohroženého Bobeše** podle Boženy Němcové v režii Jaromíra Popiela.

V letech 1990 až 1992 působil při tehdejším Městském kulturním středisku Prachatice soubor pohádkářů pod vedením Anny Kunclové - Olahové, který nastudoval celkem dvě pohádky - **O Honzovi** a **O Lakomé selce**. Byl to svým způsobem určitý experiment, ale pohádky měly velkou odezvu u dětského diváka. V roce 1992 členové souboru společně s ochotníky nastudovali hru **Zlý duch Lumpacivagabundus aneb Ludrácký trojlístek** od Johanna Nepomuka Nestoroye, někteří z nich se pak stali zakládajícími členy Šumavského ochotnického spolku Prachatice.⁴⁰

Soubor se snažil nejen o přípravu co největších inscenací, ale také o co nejpestřejší žánrovou skladbu. Na této cestě jim hodně pomohl režisér Malého divadla v Českých Budějovicích Antonín Bašta (1926 – 1998). O kladném vztahu k Antonínu Baštovi a radosti ze spolupráce za všechny ochotníky vyjádřil Josef Němeček těmito slovy⁴¹: „Jsme soubor šťastný, kterému byla dopřána spolupráce s tímto vzácným člověkem. Od roku 1971 nás pravidelně učí a zasvěcuje do tvůrčího procesu při vzniku divadelního představení.“

³⁹ NĚMEČKOVÁ, Jana. *Kronika divadelníků z Prachatic od roku 1969*. 12 s.

⁴⁰ NĚMEČKOVÁ, J., MAŘÍK, R., VANDLÍČKOVÁ, A., ZIKMUND, J.. *Almanach 2 z dějin ochotnického spolku v Prachaticích – období let 1984 - 1996*. Šumavský ochotnický spolek ŠOS Prachatice a KIS města Prachatice, 1996. 9 s.

⁴¹ ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 42 s.

6.2 PŘÁNÍ ANTONÍNA BAŠTY

V roce 1983 poblahopřál Antonín Bašta prachatickému souboru k 55. výročí založení spolku divadelních ochotníků a také z jeho slov⁴² můžeme poznat jeho velmi vřelý vztah k lidem ze souboru a vyjádřené uznání:

„Poznal jsem je v padesátých letech a vypadali jinak než dnes. Byli to zcela jiní lidé. Prachaticko patří k okresům, kterým válka zpomalila na nějaký čas krok. Vylidněný kraj, po osvobození těžce dosídlovaný, přijímal bolestně nové obyvatele. Netrvalo to však dlouho a noví občané v nových, českých Prachaticích mohli navštívit české amatérské divadlo.

S jakými pocity asi vstupovali tehdy divadelníci na jeviště, které šest dlouhých let sloužilo německé osvětě a okupantské propagandě fašistických idejí? Bylo to asi jako znovudobytí dočasně ztraceného postu či důležitého strategického bodu. Vzdejme uznání všem, kteří tehdy přišli a nezalekli se nepříznivých podmínek. Neobnovili totiž ochotnický spolek dle starých tradic, ale dobrovolně nastoupili nelehkou cestu budovatelů nové české kultury a pomáhali novým obyvatelům zkrášlovat jejich nový domov.

Na počátku byla tedy dobrá vůle, obětavost a skromnost. Troufám si to tvrdit i přesto, že poměry v Prachaticích bezprostředně po osvobození znám jen z ústního podání. Viděl jsem však několik divadelních inscenací z té doby a všechny tyto vlastnosti v nich byly zřetelné. Dnes mohu prohlásit - a rád tak činím - že se tyto pozitivní vlastnosti projevují stále a jsou asi pro mne tím poutem, které mne, mimo jiné, se souborem spojuje.

Je-li někdo ochoten pracovat v minimálních podmínkách, dobrovolně a dobře, musí mít k tomu dobrou vůli. Má-li někdo dobrou vůli k tomu, aby několikrát týdně docházel do souboru stejně posedlých lidí, v dalších volných večerech se učil nazpaměť slova a věty, které by asi nikdy jinak nevyslovil, choval se tak, jak by se nikdy nechoval a navíc se nechal při tom sekýrovat, ba přímo pronásledovat režisérem - musí být velice

⁴² ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 52 s.
Státní okresní archiv Prachatice – Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích.

a velice obětavý. Prokáže-li někdo takou míru obětavosti, že po mnoha hodinách zkoušek, učení se textu rolí a jiném a nevyslovitelném strádání podstoupí ještě bez reptání besedu s odbornou porotou a bez rozčilení přijme i přísnější kritiku, zamyslí se nad ní a vyvodí z ní správné závěry, je buďto blázen, nebo dobrý člověk.

Členové prachatického divadelního souboru jsou dobří lidé a také trochu blázni. Jejich bláznovství nevolá po psychiatrickém zákroku, ale vyvolává úctu, ne vždy sice projevovanou, nicméně zaslouženou. Občas vznese někdo otázku, proč že to vlastně s nimi táhnu. Samozřejmě, že pro vlastnosti, o kterých jsem se už zmínil. Naše spolupráce nevede k efektním inscenacím, které by promyšleně cílily k vrcholným přehlídkám. Těžištěm souborové práce jsou Prachatice a nejbližší okolí - vesnice a městečka jihozápadní Šumavy. Dokladem k tomuto tvrzení je počet repríz, odehraných v těchto místech. Obsahovým cílem je vždy dobré divadlo, inscenované především s ohledem na obecenstvo v místě působení. Není to malý cíl, dokonce jsem přesvědčen, že by měl vždy být rozhodující.

K výročí se obvykle blahopřeje. K tomuto prachatickému jubileu, které si připomínáme v Roce českého divadla, navíc připojme poděkování a úctu za dobrou práci těm, kteří tvoří současnou tvář souboru, ale vzpomeňme práci také těch, kteří kdysi začínali a předali štafetu českého divadla přes dobu protektorátního temna do dnešních dnů.“

7 VZNIK SAMOSTATNÉHO DIVADELNÍHO SPOLKU

Na počátku 90. let u nás začala transformace divadelního systému a řízení i financování většiny divadel bylo přeneseno na města a samosprávné územní celky. Významnou změnou bylo, že právo založit a provozovat divadlo získala každá fyzická i právnická osoba, jelikož až do roku 1989 mohl být jediným provozovatelem divadelní činnosti stát. Tím došlo k obrovskému zvýšení počtu soukromých divadel. Zároveň vzniklo mnoha divadelních asociací (např. Herecká unie, Asociace regionálních divadel).

V roce 1992 se vláda začala snažit o vytváření lepšího prostředí pro rozvoj kultury spíše než o přímý vliv na ni. Snahou vlády byla privatizace kulturních institucí, ale přesto přijala svou částečnou zodpovědnost za jejich financování. V roce 2001 byl přijat dokument s názvem Kulturní politika ČR, kde byly definovány vztahy státu a kultury.⁴³

7.1 ŠUMAVSKÝ OCHOTNICKÝ SPOLEK – ŠOS PRACHATICE

Podklady pro registraci prachatického sdružení připravila vedoucí spolku Vladimíra Šířová za spolupráce ředitelky tehdejšího MĚKS Aleny Vandlíčkové. Ty byly zaslány na Ministerstvo vnitra České republiky společně s návrhem stanov spolku a dne 13. května 1992 byla provedena registrace. Identifikační číslo organizace bylo přiděleno dne 1. června 1992 a nový divadelní spolek v Prachaticích pokračoval ve své činnosti pod názvem **Šumavský ochotnický spolek - ŠOS Prachatice**.

Ustavující valná hromada byla svolána na 23. dubna 1993. Na tomto prvním zasedání si členové vyslechli zprávu o vzniku nového divadelního spolku a také o dosavadním hospodaření spolku. Valná hromada zvolila v tajných volbách výkonný výbor v tomto složení: Vladimíru Šířovou vedoucí spolku, Janu Němečkovou, Jaromíra Popiela, Jiří Zikmunda a Miroslava Fuchse, hospodářkou Martu Haklovou za asistence Brigity Havelkové.

Situaci, kde zkoušet a hrát, pomohl vyřešit bývalý zřizovatel - dnes Kulturní a informační služby města Prachatice. Byla uzavřena smlouva, která oběma stranám dodnes vychází vstříc.

⁴³ SIMEK, Stepan S. *Financing of Czech theatre/Financování českého divadla* [online], 1999-2000 [cit. 2012-01-12]. Divadelní ústav Praha. Dostupné z <<http://host.divadlo.cz/box/clanek.asp?id=8641>>.

Struktura ochotnického spolku v nových podmínkách byla poprvé změněna v roce 1995 valnou hromadou a výrazné změny nastaly v roce 1996.

Činnost spolku začala být náročným koníčkem, výkonný výbor se scházel každý měsíc a připravoval kompletní harmonogram činnosti spolku. Dne 8. listopadu se konala 3. valná hromada spolku. Zásadním bodem jednání se stalo znění stanov spolku, které vzhledem k aktivní činnosti ŠOS bylo nutné zaktualizovat. Stanovy spolku, které vznikly při registraci, byly pouze základní. Valná hromada nové aktualizované znění schválila a stanovy byly zaslány na Ministerstvo vnitra ČR.

Další změny vznikly ve výkonném výboru. Při tajných volbách byl zvolen nový výkonný výbor ve složení: Jana Němečková, Jiří Zikmund, Roman Mařík (členem spolku od roku 1995), Marta Haklová, Jaromír Popiel, Miroslav Fuchs a Petr Soumar.

Výkonný výbor na svém prvním jednání zvolil jako předsedu spolku (dříve vedoucí spolku) Romana Maříka a udělil čestnou funkci vedoucí spolku Vladimíře Šípové.⁴⁴

⁴⁴ NĚMEČKOVÁ, J., MAŘÍK, R., VANDLÍČKOVÁ, A., ZIKMUND, J.. *Almanach 2 z dějin ochotnického spolku v Prachaticích – období let 1984 - 1996*. Šumavský ochotnický spolek ŠOS Prachatice a KIS města Prachatice, 1996. 2 - 3 s.

7.2 ŠUMAVSKÝ OCHOTNICKÝ SPOLEK A SLAVNOSTI ZLATÉ STEZKY

V roce 1991 se v Prachaticích obnovily Slavnosti Zlaté stezky. Tato obchodní cesta byla jednou z nejdůležitějších spojnic mezi Německem a Čechami, po níž se po staletí přivážela do naší země tolik potřebná sůl. Znamenalo to návrat k tradici a také připomenutí společenského a hospodářského rozvoje města ve 14. až 16. století.

Slavnosti byly organizovány již v letech 1968 – 70, ale z politických důvodů v roce 1971 zcela zanikly. V květnu 1969 poprvé zaznělo na Slavnostech Zlaté stezky v Prachaticích toto dvojverší: „Vás všechny, ať jste přišli vozmo nebo pěšky, ze srdce vítáme na jarmark staročeský.“ Historické pouti se zúčastnilo přes 4 000 platících návštěvníků a do vlastního programu bylo zapojeno přes 200 účinkujících, převážně z místních dobrovolníků. Kompletní scénář tehdejších Slavností Zlaté solné stezky zpracoval režisér a herec Zdeněk Podskalský (1923 – 1993). Po oba dva roky, kdy se akce konala, byl osobně účasten i se svojí životní partnerkou Jiřinou Jiráskovou. Další významnou osobností, která se umělecky podílela na slavnostech, byl vodňanský spisovatel a autor historických románů JUDr. Václav Kopista (Písař)⁴⁵, který sepsal pro tuto událost historickou hru „Na Zlaté stezce“. Hra vycházela z pramenů života města 16. století, s příjezdem karavany soumarů.

Naštěstí se všechny písemnosti⁴⁶ z tohoto období zachovaly, takže v roce 1991 mohli členové ŠOS hru opět nastudovat a pro návštěvníky Slavností Zlaté stezky v roce 1992 sehrát. Reprízy hry pak byly odehrány v letech 1992, 1993 a 1995. Dále byla tato hra sehrána v roce 1992 i v německém Grainetu a ve Vodňanech. Protože hra je technicky náročná (končí příjezdem karavany soumarů z Bavorska), byly v roce 1994 do programu Slavností Zlaté stezky zařazeny jako náhrada dvě aktovky lidového divadla Hanse Sachse „Masopustní koblihy“ a „Toulavý student z Paradýzu“. Netradiční zpracování formou „živých“ loutek získaly aktovky vnitřní dynamiku a diváci je přijali kladně.

V roce 1996 se členové ŠOS rozhodli vytvořit v klenutí Rumpálova domu jinou formu doplnění programu Slavností Zlaté stezky, kterou posléze nazvali „Solné

⁴⁵ JUDr. Václav Kopista (1899 – 1982) – tvořil pod uměleckým jménem Písař.

⁴⁶ Státní okresní archiv Prachatice – Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích.

šosoviny“. Vytvořili v podstatě malý lidový jarmark, kde si návštěvník mohl koupit „pravou alpskou sůl“, nechat si z karet nebo kouzelné koule hádat budoucnost, ale i vyportrétovat rychlomalíři či zakoupit „originální prachatickou pálenku“ a nasytit svůj věčně hladový břich. A pozor - došlo i na nepoctivce, které bedlivým okem hlídal purkmistr Vrchatínský a na jeho příkaz byli tito šejdíři veřejně na pranýř přivázáni.

Vzhledem k tomu, že tento nápad „Solných šosovin“ krásně zapadl do celkového koloritu Slavností Zlaté stezky, bylo dohodnuto, že obdobný kejklářský stánek se bude konat pravidelně, a pouze jedenkrát za pět let bude hra „Na Zlaté stezce“ Václava Písaře – Kopisty předvedena veřejnosti.

Poslední červnový víkend se město Prachatice navrácí do doby svého největšího rozkvětu – do doby renesance. Historickou část města ovládnou šermíři a kejklíři, dobová hudba, pouliční divadla, dobová řemesla a trhovci na historickém tržišti a také noční, historický pochodňový průvod. Po dobu slavností ožívá celé historické centrum města příjezdem nefalšované karavany soumarů z německého Pasova. Zářivá barevnost vrcholné renesance, praporce v městských červeno – bílých barvách a renesanční kostýmy naplňují historické centrum města, které tvoří autentické historické kulisy slavností za účasti zástupců a kulturních spolků našeho regionu včetně partnerských měst z Německa, Rakouska, Slovenska, Itálie, Švýcarska, Litvy a Běloruska.

Na dva dny ožívá celé město a Šumavský ochotnický spolek je neodmyslitelnou součástí celých slavností nejen díky svým hereckým výkonům, které jsou podtrženy dobovými kostýmy, ale také díky jejich oddání dodržovat historickou tradici.

7.3 ŠUMAVSKÝ OCHOTNICKÝ SPOLEK A POHÁDKY

Spolek má ve svém repertoáru vyjma her pro dospělé také pohádky pro děti a jak jsem již uvedla v kapitole 6.1, těší se velké oblibě.

Dvorním režisérem pohádek se stal Jaromír Popiel, který za dobu svého působení v ochotnickém divadle nastudoval 11 pohádek a na všech se podílel po hudební stránce Jan Šíp s nahrávacím studiem Libínské Sedlo.

Pod citlivým režijním vedením vznikla tato představení⁴⁷: **Neohrožený Mikeš** podle Boženy Němcové (premiéra v roce 1973), od Vladimíra Čorta **O líných strašidlech** (1993), **Kopretinka** (1996) a **Brekeke** (1999), od Boženy Fixové **Kterak se o princeznu čert pokoušel** (1994), **O Ance a Petrovských** Josefa Lady a Karla Svobody (1995), od V. Nováka a D. Oubrama **Strašidlo Bublifuk** (2000) a **O Honzovi a víle Verunce** (2003), **Vidrbína** od Ondřejky Harvalíkové (2001), **Ženich pro princeznu Zdeňka Florina** (2004).

Poslední nastudovanou pohádkou je **Dlouhý, Široký a Bystrozraký** M. Junáška (2007). Jedná se o klasickou pohádku, kterou Jaromír Popiel zpracoval netradičním způsobem a obohatil o mnoho písniček. Celé představení vychází z dětského pohledu na svět, z dětské fantazie a hravosti. Nedílnou součástí se stávají diváci, kteří jsou vtaženi do děje a reagují průběžně na příběh vyprávěný třemi pohádkovými hrdiny. Je na publiku, zda se podaří Dlouhému, Širokému a Bystrozrakému osvobodit uvězněnou princeznu.

Pohádky byly představeny na různých přehlídkách, z nichž bych uvedla např. místní přehlídku O štítek města Prachatic⁴⁸, a mnohé se staly vítězným představením a získaly hlavní cenu.

⁴⁷NĚMEČKOVÁ, Jana. *Kronika divadelníků z Prachatic od roku 1969*.

⁴⁸ Přehlídka amatérských divadelních souborů pro dětského diváka, je součástí soutěžní nepostupové přehlídky amatérských divadelních souborů O štít města Prachatic.

7.4 ČINNOST SPOLKU S POHLEDEM DO SOUČASNOSTI

Aktivní tvůrčí činnost spolku pokračovala i v dalších letech, kdy například jen v letech 1992 – 1996 bylo nastudováno a sehráno 13 premiérových her⁴⁹ (příloha 5).

Režii se věnovali vyjma výše jmenovaných v kapitole 6.1 také Miroslav Fuchs a Petr Soumar.

Za deset let (do roku 2002) představil Šumavský ochotnický spolek 24 inscenací pro dospělé i děti v cca 300 představeních. Hostoval na 40 místech České republiky a zúčastnil se 55 přehlídek.⁵⁰

V roce 1997 to byly: **Kopretinka** od Vladimíra Čorta – účast na přehlídce O štítek města Prachatic, **Rejpi se do kanálu (Kompot)** J. K. Rychtera – KP⁵¹ Volyňské divadelní jaro, O štít města Prachatic, **Mirandolína** Carla Goldoniho – KP Volyňské divadelní jaro (nominace na NP⁵² Divadelní Třebíč) a O štít města Prachatic.

K oslavám 70 let ochotnického divadla sehrál spolek v roce 1998 tři představení.

V roce 1999 sehrál spolek od R. Dubanského **Brekeke** - účast na KP ve Vyšším Brodě a od Brechta **Maloměšťákova svatba** - účast na KP Volyňské divadelní jaro.

Rok 2000 - pohádka **Brekeke** Vladimíra Čorta, **Ta spoušť** P. Petroviče - účast na divadelní přehlídce Perlení v Bechyni, na KP Volyňské divadelní jaro a na oblastní přehlídce Karlínské jeviště.

V roce 2001 - pohádka od V. Nováka a D. Oubrama **Strašidlo Bublifuk** a P. Petroviče **Ta spoušť**.

Rok 2002 – pohádka Ondřejky Harvalíkové **Vidrbína** - účast na Budějcké Thálii a na KP Dospělí dětem v Havlíčkově Brodě.

⁴⁹ NĚMEČKOVÁ, J., MAŘÍK, R., VANDLÍČKOVÁ, A., ZIKMUND, J.. *Almanach 2 z dějin ochotnického spolku v Prachaticích – období let 1984 - 1996*. Šumavský ochotnický spolek ŠOS Prachatice a KIS města Prachatic, 1996. 11 - 13 s.

⁵⁰ NĚMEČKOVÁ, Jana. *Kronika divadelníků z Prachatic od roku 1969*.

⁵¹ Krajská přehlídka - dále jen KP

⁵² Národní přehlídka - dále jen NP

Od roku 2003 spolupracuje Šumavský ochotnický spolek s absolventem DAMU, režisérem Jaromírem Hruškou. I díky této spolupráci uspěli prachatičtí ochotníci s hrou Jana Krause **Proti větru (Nahniličko)** na Národní přehlídce amatérského divadla Divadelní Třebíč a byli nominováni na Jiráskův Hronov 2004.

Jaromír Hruška je nejen divadelní režisér, ale také dramaturg divadla Český Krumlov a porotce divadelní přehlídky O štít města Prachatic. K režii se propracoval postupně přes pantomimu a činoherní herectví.

S ochotnickým spolkem začal pravidelně spolupracovat po oslovení jednoho z členů spolku - Vratislavem Škorpilem, kdy ŠOS pociťoval tvůrčí krizi a potřeboval radikální „umělecký“ řez.

Dle slov Jaromíra Hrušky společně směřují k tvůrčí svobodě. K tomu, co je pravou podstatou umění. Snaha něco sdělit a současná tendence divadelního počínání je tzv. „bavení diváka“.

Dnešní Šumavský ochotnický spolek vede Miroslav Fuchs a skládá se z 51 stálých členů všech věkových kategorií, což poskytuje výhodu možných alternací. Uvedená divadelní představení⁵³, sehraná nejen v Prachaticích, dokládají to, že ochotníci nezháleli a nezahálí.

V roce 2005 se hráli pohádku **Ženich pro princeznu** - účast na divadelní přehlídce O tejnského dráčka, na KP Dospělí dětem, dále hru od Molièra **Don Juan** - účast na KP Dačické kejklování a na Perlení v Bechyni.

Rok 2006 – hra Jana Krause **Proti větru (Nahniličko)**, podle Carla Goldoniho **Poprask na laguně aneb „Živí a zdraví“** - účast na přehlídce v Týně nad Vltavou, dále Jaromír Hruška podle Molièra **Don Juan** - účast na Budějcké Thálii.

Rok 2007 – dle Carla Goldoniho **Poprask na laquně aneb „Živí a zdraví“** opět v režii Jaromíra Hrušky - účast na KP Dačické kejklování - ŠOS získal 1. místo a doporučení na CP⁵⁴ Divadelní Třebíč a Divadelní Děčín, následovala účast na CP Divadelní Třebíč a na přehlídce Budějcká Thálie. Zde také účast s pohádkou **Dlouhý, Široký a Bystrozraký** v režii Jaromíra Popiela.

⁵³ NĚMEČKOVÁ, Jana. *Kronika divadelníků z Prachatic od roku 1969*.

⁵⁴ Celostátní přehlídka - dále jen CP

Rok 2008 - pohádka **Dlouhý, Široký a Bystrozraký** - účast na KP Dospělí dětem, Havlíčkův Brod - nominace na NP Popelka, Rakovník, následovala účast na NP Popelka, Rakovník. V tomto roce spolek představil nově nastudovanou inscenaci podle N. V. Gogola **Ženitba** - účast na přehlídce Budějcká Thálie a na Přehlídce ochotnických souborů v Třeboni.

Rok 2009 – dle N. V. Gogola **Ženitba** – účast na KP Třeštské divadelní jaro s nominací na NP Divadelní Děčín 2009, kde Jaromír Hruška získal cenu za dramaturgicko-režijní koncepci, dále byla udělena cena Miroslavu Grosovi a Vladimíru Voldřichovi za herecký výkon, účast na CP Divadelní Děčín - čestné uznání ŠOS za inscenaci a Miroslavu Fuchsovi za herecký výkon v roli Podkolatova. Pohádka **Dlouhý, Široký a Bystrozraký** – účast na Oblastní přehlídce Chvaletická scéna.

V roce 2009 byla zahájena rozsáhlá rekonstrukce a modernizace interiéru městského divadla za podpory vedení města Prachatice a Kulturních a informačních služeb města Prachatice. Spolek musel na čas hledat nové prostory pro svou činnost a dočasně využil Společenský sál Národního domu. Městské divadlo se nyní pyšní nejen sálem, ale také divadelní kavárnou, rampou pro techniku a bezbariérovým přístupem.

Divadlo bylo slavnostně otevřeno novou interpretací textu Josefa a Karla Čapka **Lásky hra osudná: The Best Of!** Hra byla sehraána prachatickými ochotníky pod režijním vedením Jaromíra Hrušky dne 17. září 2010.

Rok 2011 - K. Čapek, J. Čapek, J. Hruška **Lásky hra osudná: The Best Of!** - účast na KP Dačické kejklování - doporučení na CP Divadelní Děčín. Inscenace nebyla do programu CP Divadelní Děčín zařazena po dohodě s režisérem Jaromírem Hruškou a spolkem, neboť zmíněný režisér byl členem lektorského sboru (poroty) a dostal by se do střetu zájmů.⁵⁵ Hra byla delegována na NP Jiráskův Hronov jako doprovodný program a objevila se na přehlídce FEMAD v Poděbradech.

⁵⁵ *Amatérská scéna* [online], 2009 [cit. 2012-01-30]. AmaterskaScena.cz. Dostupné z <<http://www.amaterskascena.cz/cl-lasky-hra-nesoudna-120212222435>>.

8 RECENZE

Každý divadelní soubor se snaží představení - pohádku, inscenaci vytvořit a ztvárnit podle sebe, aby publiku přinesl něco nového a odlišil se od těch, kteří třeba hru zrealizovali před ním. Ne vždy je tato snaha oceněna dle představ jednotlivých souborů, ať už ze strany diváků laické veřejnosti nebo ze strany odborné veřejnosti.

Také Šumavský ochotnický spolek nemá jen pozitivní hodnocení, objevují se i slova kritiky a přijetí něčeho nového je doprovázeno rozpaky. Někdy je oko diváka a závěrečné zhodnocení představení přísnější od chvíle, kdy zjistí, že režisérem je absolvent DAMU (Jaromír Hruška) a dle jeho pohledu mohli ochotníci hru sehrát jinak a lépe.

V každém z nás je obsaženo umělecké cítění a probudit jej může právě jen ten, u koho je toto cítění spojeno s bezprostřední potřebou svobodně je vyjádřit. Zde pak může pramenit jisté úsilí o umění, ale to není pro ochotnické divadlo nezbytně nutné. Zcela postačí, když zůstane u uměleckého cítění, protože i v této rovině může plnit své specifické poslání, jež je zárukou jeho existence. Je důležité vnímat realitu kolem sebe a potřeby diváků.

Na ukázkou jsem vybrala určité pasáže ze čtyř recenzí na tři sehrané inscenace tak, jak byly vnímány divákem, tedy autorem. Celé znění recenzí je pak dostupné prostřednictvím daného odkazu.

„Hrát pro dobrého diváka je blaho a rozkoš. Ale získat špatného je čest a sláva.“

Jiří Voskovec

8.1 RECENZE HRY DON JUAN Z POHLEDU JARMILY HRDINOVÉ⁵⁶

V recenzi Jarmily Hrdinové na sebranou Molièrovu hru Don Juan v úpravě Jaromíra Hrušky na jevišti Jiráskova divadla v Hronově zaznělo mnoho kritických slov: „Já si marně lámu hlavu, proč a o čem se tu vlastně přes dvě hodiny hrálo, natolik pro mě bylo téma prachatické inscenace nečitelné. Jistě, Don Juan jako „zhýralec a rutinér lásky, který ovlivňuje životy a osudy žen, které mu podlehly“, dočítám se v programu. Ale jak mohl tento Don Juan někoho ovlivnit, když tu téměř nikdo s nikým nehrál, herci mluvili své repliky sošně do publika ...“

Nespokojenost s hudbou autorka komentovala takto: „Všudypřítomná a naplno znějící hudba těžce devalvovala hodnotu Molièrova textu, s nímž se rvala o uši a pozornost diváků, a chudák Molière to postupně prohrával, zvláště když někteří z herců mluvili vskutku ledabyle. Ve chvíli, kdy už jsem téměř slovu nerozuměla, byla jsem stížena velkou touhou zvolat: „Done Juane, prosím, vypněte to rádio!“

Vysvětlení přísného posouzení přichází v závěru recenze: „Ale kým tento Don Juan vlastně byl, jsem se z inscenace prachatického ŠOSu nedozvěděla. Možná bych nesoudila tak přísně, kdyby režisér Jaromír Hruška nebyl, jak jsem se dočetla v programové brožuře, absolventem režie na DAMU. Pak si ale kladu otázku, co se na této škole naučil a čím může obohatit amatérské herce, z nichž třeba představitelka Sganarela - Jana Levá prokázala pozoruhodný komediální talent.“

⁵⁶ HRDINOVÁ, Jarmila. *Done Juane, prosím vypněte to rádio!* Recenze hry Don Juan. Zpravodaj JH 2005, č. 8, 9 s.

8.2 RECENZE HRY DON JUAN Z POHLEDU MILANA SCHEJBALA⁵⁷

Recenze Milana Schejbala je v kritice mírnější: „Takto nabídnuté výsostně současné téma je jevištně realizováno s výrazným zaujetím všech aktérů, podpořeno významotvorným světelným i zvukovým plánem. Je škoda, že drtivou většinu inscenace se postavy pohybují frontálně na forbíně, což odkazuje spíše k opernímu aranžmá. To pak vede k tomu, že herci - ať již vědomě či podvědomě - v zásadě deklamují své názory, než aby důsledně jednali a realizovali vztahy v dramatických situacích. Zvláště na jevišti většího rozměru, jakým Jiráskovo divadlo je. (Přičemž výkon představitelky Elvíry je sám o sobě velmi kultivovaný a věrohodný.) Myslím,(!) že by ústřednímu tématu více prospěl u některých postav zřetelný životní postoj, než prezentovaná karikatura (Petřík, pan Neděla). Stejně tak přítomnost postavy Smrti a její zabití Dona Juana (byť na pokyn Komturova přízraku) značně oslabuje Juanův trest.“

V závěru recenze zazněla i pochvala s poděkováním: „Přes všechny zmíněné problémy jsme byli, dle mého názoru, svědky poctivého a divadelně zajímavého pokusu o současný pohled na klasickou předlohu Molièrova Dona Juana. A za to díky!“

⁵⁷ SCHEJBAL, Milan. *Sexuálně se zmlátající Don Juan*. Recenze hry Don Juan. Zpravodaj JH 2005, č. 8, 8 s.

8.3 RECENZE HRY ŽENITBA⁵⁸

Inscenaci hry Nikolaje Vasiljeviče Gogola Ženitba uvedl Šumavský ochotnický spolek v novém inscenačním překladu a úpravě režiséra Jaromíra Hrušky. Původní hra vznikla v roce 1842 a příběh vládního rady Podkolatova a jeho přítele Kočkareva patří ke klenotům světové literatury. Základní dramatickou situací této hry je potenciální svatba rady Podkolatova s potenciální nevěstou Agátou. Problém však je, že se Podkolatov vlastně ani ženit nechce, možná ani nemůže. Inscenace je plná zvláštních postav, které se buď chtějí oženit samy, nebo chtějí oženit či provdat někoho. Hra tak nabízí řadu komických, ale i temných momentů, které vybočují mimo žánr komedie. Zcela nová interpretace se snaží odpovědět na onu základní otázku - proč se Podkolatov nechce ženit?

Hra je zajímavou mozaikou, kterou stojí za to vidět, a také recenze jsou pozitivní: „Režisér Jaromír Hruška pracuje v nové inscenaci hodně s hudbou, která plní jak roli podkresu, který dotváří atmosféru místa i děje, tak ji využívá i k tomu, aby zvolnil tempo hry a donutil diváka k zamyšlení nad tím, co postavy právě prožívají. Hra má jak typicky komediální momenty, tak i chvíle, kdy jde až o psychologické drama a tyto dvě zdánlivě protichůdné polohy si v představení nevadí.“

Tradiční devizou Šumavského ochotnického spolku jsou herecké výkony: „Ač ochotníci, předvádí prachatičtí herci profesionální výkony. Vládní rada Podkolatov Miroslava Fuchse je směsicí nervozity, strachu i nadutosti odpovídající jeho postavení, která udržuje diváka v napjatém očekávání. Jeho přítel Kočkarev v podání Miroslava Grose syrově posunuje hru kupředu. Komediální rozměr přidávají hře hlavně výkony Kamila Štěpána coby bývalého námořního důstojníka Žvanikina. Lehce homosexuální poloha jeho postavy ho viditelně baví a rozesměje diváky prakticky při každé replice. Také Emílie Popielová baví diváky v roli Tekly - své postavě vtiskla jednoduchost a přímočarost, ale také dávku vznešenosti ženy, která své povolání považuje za důležité. Všichni herci hrají své postavy tak, že není pochyb o tom, kým na jevišti jsou.“

⁵⁸ *Prachatický deník* [online], 2005 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z <http://prachaticky.denik.cz/kultura_region/gogolova-zenitba-pod-rezii-jaromira-hrusky20090326.html?diskuse=1>.

EXNAROVÁ, A., PÁCL, R., BEZOUŠKOVÁ, S. *Divadelní Děčín 2009 jako obraz současného amatérského činoherního divadla*. Amatérská scéna 2009, č. 3, 13 - 18 s.

8.4 RECENZE HRY LÁSKY HRA OSUDNÁ: THE BEST OF!⁵⁹

Hra - aktovka bratří Čapků z roku 1910 se zvláštním způsobem zamýšlí nad hranicí mezi divadelní fikcí a realitou. Postavy, inspirované starou commedí dell'arte, hrají coby herci divadelní příběh a tento příběh je zároveň součástí jejich života. Fabule divadelní hry vstupuje do života protagonistů.

Režisér Jaromír Hruška přišel se skvělým nápadem dotáhnout tuto naznačenou úvahu ještě dál a zasadil původní aktovku do metapříběhu o jakémsi divadle, které Lásky hru osudnou zkouší. Přidal tedy jednu další rovinu do vztahů herec - postava, a navíc si otevřel cestu ke karikatuře divadla obecně i tvůrčího procesu při vzniku inscenace.

Přijetí představení v Činoherním klubu bylo podle ohlasů spíše rozpačité: „Škoda - inscenace, postavená na skvělém a vtipném záměru, na šikovných, tvůrčím způsobem pracujících, a hlavně vyrovnaných hercích, postupně sama sebe utápí v nedostatku kritické sebereflexe tvůrců a v nestřídmém použití vlastních nápadů. A ještě jednu připomínku si dovolím, i když vlastně nevím, je-li to výtko nebo pochvala. Na samém konci „generální zkoušky“ se náhle Isabella objeví na scéně s charakteristickým otlučeným kufříkem a s židovskou hvězdou na hrudi, Brighella v gestapáckém kožeňáku ji pak odvede. Je pravda, že na konci původní hry Isabella také odchází s Brighellou, ale ta motivace ...“

Závěr recenze byl především negativní: „Vzhledem ke způsobu vystavení celé inscenace jsem nerozpoznal, zda jde ještě o divadlo na divadle, tedy o jeden z příkladů nesmyslné aktualizace oním fiktivním hostujícím režisérem, nebo již o přímý vklad skutečných tvůrců. A ani nemám v úmyslu tuto otázku řešit - do řádu této inscenace ta rozostřená hranice mezi divadlem na divadle a divadlem „an sich“ patří. Takže dodám jen vlastní názor - přes veškerou závažnost tématu určitě není nutné každou novou divadelní inscenací znovu a znovu reflektovat i holocaust, zvláště pak, pokud se tomu předloha vzpírá. Nadužíváním se z čehokoliv stává floskule⁶⁰, a to i na jevišti.“

⁵⁹ *Amatérská scéna* [online], 2009 [cit. 2012-03-03]. AmaterskaScena.cz. Dostupné z <<http://www.amaterskascena.cz/cl-lasky-hra-nesoudna-120212222435>>.

⁶⁰ Floskule - slohově nadnesený nebo jen obecně platný, ale neprocítěný, prázdný obrat či fráze.

9 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI

Mým původním záměrem bylo napsat o lidech ze spolku a určitě by si to zasloužili, ale nedovolila bych si upřednostnit například režiséra před nápořvedou nebo herce před technikem. Domnívám se, že každý z nich je svým způsobem osobnost a ve spolku má své nezastupitelné místo.

Z těchto důvodů jsem si vybrala do medailonků osobnosti, které jsem již zmínila v předchozích kapitolách. A to nejen proto, že byly spjaty s vývojem prachatických ochotníků, ale také proto, že umožnily rozvíjet tradice, pokračovat v nich a uchovat je pro další generace.

9.1 VÁCLAV KOPISTA – PÍSAŘ⁶¹

Advokát, prozaik a autor historických románů Václav Písař (vlastním jménem Kopista) se narodil 14. srpna 1899 v Praze. Ve skutečnosti se narodil již 13. srpna, ale rodiče jej zapsali do matriky kvůli „smolnému datu“ až o den později. Spisovatelův život je barvitou kronikou větší části XX. století, která vedla přes několik státních útvarů a dvě světové války. Byl svědkem jednoho z letů Ing. Kašpara a v televizním přenosu viděl přistání člověka na Měsíci.

Všeobecné vzdělání získával v klasických školách rakousko-uherského mocnářství. Právnícké vzdělání získal na Karlově univerzitě v samém počátku existence Československé republiky, ve které prožil část svého produktivního života jako advokát ve Vodňanech. Literární činnosti se začal věnovat v relativně pokročilém věku, v době, když byl na začátku padesátých let zbaven jakékoliv jiné možnosti obživy.

První spisovatelův román **Zlatá stezka** zachycuje střety na důležité obchodní spojnici z Čech do Pasova. Román se velmi obtížně nakladatelsky prosazoval, zásluhu na jeho prvním vydání mělo pražské nakladatelství Naše vojsko. Další spisovatelova díla již vycházela v jihočeském nakladatelství Růže. Volným pokračováním Zlaté stezky se stal román **Trojí kříž**, tohoto díla si autor cenil nejvíce. Na něj volně navazovala **Selská kronika**, zabývající se časem napoleonských válek. Poslední historickou prací je

⁶¹ *Listy starohradské kroniky* [online], 1999 [cit. 2012-03-02]. Dostupné z <<http://www.jicinsko.cz/lsk/99/lsk992-1.htm>>.

Prokopova zkouška, dosud asi nejrozsáhlejší práce o Prokopu Holém v naší literatuře. Konec 1. světové války na jihu Čech popisuje autobiografická novela **Zelený kádr**.

Domy na prachatickém náměstí Václava Písaře inspirovaly k napsání veršované divadelní hry **Na Zlaté stezce**, která byla několikrát sehrána ochotnickými divadelními společnostmi na náměstí v Prachaticích a ve Vodňanech.

Konce totalitního režimu se již spisovatel nedožil. Zemřel 2. února 1982 ve Vodňanech a pochován je v rodinné hrobce na Vyšehradě v Praze.

9.2 ZDENĚK PODSKALSKÝ⁶²

Filmový a televizní režisér, scenárista a příležitostný herec Zdeněk Podskalský se narodil 18. února 1923 v Praze a celé dětství prožil v Malenicích nad Volyňkou, kam se i později velmi rád vracel. Mnozí považovali Zdeňka Podskalského za Pražáka, což podporovala i skutečnost, že se opravdu v Praze v porodnici U Apolináře narodil. Jeho tatínek nevěřil místním „felčarům“, proto se rozhodl odvézt svoji manželku k porodu do Prahy.

Zdeněk Podskalský absolvoval reálné gymnázium ve Strakonících (1942), po válce (1945–1950) studoval estetiku, sociologii, psychologii a divadelní vědu na filozofické fakultě a současně na FAMU, v letech 1951–1954 vystudoval filmovou vědu na Vysoké filmové škole v Moskvě (VGIK).

Po návratu pracoval v Československé televizi jako režisér televizních filmů, přímých přenosů, různých pořadů, inscenací, pásem a revue. K nejvýznamnějším (doma i v zahraničí oceněným) patří **Babiččina krabička**, **Ztracená revue**, **Půjčovna talentů**, **Sedm žen Alfonse Karáska**, **Blázinec v prvním poschodí**, **Kabaret u dobrého pohody** aj. Ve svých filmech využíval oblíbených českých herců, jeho téměř dvorním hercem byl Vlastimil Brodský, který se také podílel na scénářích některých filmů (např. *Mezi nebem a zemí*). Filmový skvost představují **Světáci** z roku 1969.

Svůj vřelý vztah k ochotnickému divadlu a vazbu na jižní Čechy projevil v roce 1969 zpracováním kompletního scénáře *Slavností Zlaté solné stezky* v Prachaticích.

Zdeněk Podskalský měl vzácny smysl pro humor, vždy laskavý a srozumitelný téměř každému. Humorem oplývala nejen jeho tvorba, ale i obyčejný všední život, kdy v běžné komunikaci upřednostňoval především skepsi a ironii. Naopak neměl rád satiru a vtípkování, které pro něj představovalo legraci založenou na negaci.

Kritika mu ale nebyla příliš nakloněna, mnozí mu vytýkali, že provozuje jen tu lehkou múzu a nevěnuje se vážnému umění. Své důvody vysvětloval slovy⁶³: „Mám pocit, že vím, co umím. Tvářit se, že bych měl dělat víc, než umím, připadal bych si jako

⁶² NOVOTNÁ, R., PODSKALSKÝ, Z. Občanské sdružení CHANCE IN NATURE – Local Action Group – projekt „DĚDICTVÍ REGIONU: po stopách předků“. Malenice, 2009.

⁶³ NOVOTNÁ, R., PODSKALSKÝ, Z. Občanské sdružení CHANCE IN NATURE – Local Action Group – projekt „DĚDICTVÍ REGIONU: po stopách předků“. Malenice, 2009. 12 - 13 s.

blbec. Tak si počínají ti, ze kterých mám srandu. Já se nikdy nepovažoval za umělce. S oblibou říkám, že umění je to, co neumím...”

Prostředí v Malenicích umožňovalo rozvíjet a realizovat množství zálib, kterými Zdeněk Podskalský oplýval. V dílně opravoval a čistil nejrůznější předměty, od hodin, hracích strojků až po flašinetu. Rád se také vracel k mikroskopu, k dalekohledu, s jejich pomocí uspokojoval svůj zájem o přírodní vědy. Měl i značné ornitologické znalosti a dokázal zcela přesně rozlišit čtyřicet osm druhů ptáků jen podle jejich zpěvu. Jeho znalost hub byla obdivuhodná a toto zálibení se promítlo i do jeho filmu Křtiny, kde pro postavy vtipně použil jména Kotrč, Ryzec, Hlívová, Čirůvka atd.

Součástí života Zdeňka Podskalského tvořila hudba, byl obdařen výborným hudebním sluchem a muzikálností. Ovládal mnoho hudebních nástrojů, housle, kytaru, harmoniku, dudy i okarínu⁶⁴. Sbíral staré písničky, nashromáždil postupně tisíce archů s notami kupovanými po antikvariátech a mnoho jich získal také od diváků, kteří mu je posílali. Oblíbeným skladatelem pro něj byl Karel Hašler, jehož písničky jsou v tvorbě Podskalského bohatě zastoupeny.

Jeho velkou láskou a životní partnerkou byla herečka Jiřina Jirásková, ve které našel výbornou spoluhráčku se stejným smyslem pro humor.

Zdeněk Podskalský zemřel 29. října 1993.

⁶⁴ Okarina – lidový flétnový hudební nástroj vejčitého tvaru z vypálené hlíny nebo porcelánu.

9.3 ANTONÍN BAŠTA

Antonín Bašta žil v letech 1926 – 1998. Pro prachatické ochotníky měl díky umělecké spolupráci velký význam a mnozí mu vděčí za to, že jim pomohl ukázat svět divadla i svět lidí. Byl to moudrý člověk, který miloval černý, někdy až sarkastický humor, a stejným způsobem měl rád lidi, kterým i v dobách nepříliš radostných pomáhal rozradostnit duši.

Svým humorem, životním názorem a způsobem divadelní práce ovlivnil asi už natrvalo celou jednu, a možná ještě kus další divadelní generace. Nejbáječnější bývaly zkoušky, kdy patnáct lidí na jevišti sledovalo dalších patnáct v hledišti a všichni se navzájem skvěle bavili ve skvělé atmosféře, kterou vždy dovedl vytvořit. Když se nedařilo, divadelní jiskra nepřeskočila a při tvorbě inscenace nenastával žádný posun, dovedl situaci řešit s humorem sobě vlastním. Říkával, že právě v těch místech, kde je představení těžkopádné a v hledišti zavládne nuda, je nutný příchod tzv. „muže s kufrem“. Překvapený divák bude přemýšlet, co je to za člověka a jaké má ve hře poslání, čímž se hluché místo překlene a inscenace opět ožije. Bezpečně věděl, že není v lidských silách, aby každé představení bylo nadprůměrné, že po vrcholu následuje sestup, někdy i pád.⁶⁵

Režíroval „ve svém“ D 111 v Českých Budějovicích, v Prachaticích, Němčicích, Třeboni, ale i jinde. S ochotníky v Hořicích na Šumavě obnovil Pašijové hry⁶⁶.

V roce 1970 začala působit v Českých Budějovicích parta mladých lidí zapálených pro divadlo, vedená Ing. Eduardem Váňou, která zde chtěla obnovit kabaretní divadlo. Ke spolupráci přizvali Antonína Baštu, původem ochotníka, v té době již profesionálního režiséra Malého divadla České Budějovice, který dal jejich snažení řád a souboru jméno slavného činoherního divadélka z 60. let - D 111 - Divadlo pro 111 (podle počtu míst v sálku, v němž se hrálo). Jeho působení bylo zaměřeno na výchovu a vedení mladých ochotníků a jeho režie vtiskla souboru osobité charisma a hravou intelektuální poetiku. Dramaturgickou úpravu textů, které režíroval, prováděl sám.

⁶⁵ CHAD, J. *Amatérská scéna 2001*, č. 1, 26 s.

⁶⁶ Pašijové hry - lidová dramaturgická křesťanské látky o Kristově umučení.

Nejúspěšnější inscenace období 1970-1980 nesly režijní rukopis Antonína Bašty. Inscenace provokovaly fantazií i smyslem pro styl, např. od V. K. Klicpery **Každý něco pro vlast** z roku 1972. V 80. letech soubor procházel několika tvůrčími krizemi, pohybem v řadách členů, což poznamenalo kvalitu inscenací.⁶⁷

V posledním období svého života byl někdy dost konfliktní, což bylo způsobeno zdravotními komplikacemi, přesto je na něho vzpomínáno s úctou a uznáním. Ač to nikdy neproklamoval, nadchl je svým svébytným druhem laskavého humoru a humánním poselstvím divadla.

⁶⁷ POKORNÝ, J. *Amatérská scéna 2006*. č. 1, 36 – 37 s.

10 ZÁVĚR

Vypracování diplomové práce pro mne bylo obohacující. Měla jsem možnost více nahlédnout nejen do historie města, kde žiji, ale také do historického i současného vývoje prachatických ochotníků. Na počátku mé práce se objevila i zdánlivá úskalí, která se díky pochopení a vstřícnosti podařila překlenout. Jako příklad bych uvedla návštěvy ve Státním okresním archivu v Prachaticích. Zde jsem potřebovala strávit více času z důvodu bližšího seznámení s materiály, ověřit si získané i nastudované údaje a připravit podklady pro uvedení pramenů, ze kterých jsem čerpala.

Šumavský ochotnický spolek je nedílnou součástí kultury a dění ve městě a jejich divadelní představení jsou hojně navštěvována. Lze z toho usoudit patrný blízký vztah publika k ochotnickému divadlu. Diváci mají možnost srovnání i s profesionálními soubory, které v Prachaticích hrají, čímž si utvářejí vlastní pohled na úroveň představení.

Pestrost místního kulturního repertoáru rozšiřuje Šumavský ochotnický spolek i o účast na akcích, které pro své občany připravuje město Prachatice. Jen namátkou bych vybrala „Příjezd paní Zimy“ a „Pálení čarodějnic“, které se těší velké oblibě.

Prachatictí ochotníci se účastní mnoha přehlídek, jejich ambice a motivaci k další tvůrčí činnosti podporuje řada zasloužených ocenění, která právem získali.

Z rozhovorů se členy spolku jsem pochopila, jak oni sami vnímají divadlo a jaký k němu mají vztah – je součástí jejich života.

Toto poznání bych si dovolila potvrdit otevřeným a upřímným vyznáním k divadlu a divadelní práci z příspěvku⁶⁸ Romana Maříka.

„Divadlu jsem propadl už od samého počátku svého vystupování, a o tom, jaké to je, nemusím nikomu z Vás, kdo k divadlu „čuchnul“, vysvětlovat. Svou hereckou dráhu jsem nastoupil nejdřív jako kulisák, technik, osvětlovač, zvukař a určitou shodou náhod jsem se objevil na prknech, a už to jelo. Nechci popisovat vše, jak se rodilo, ale byl bych rád, aby některé věci, o kterých stejně víme, byly v tomto Almanachu.

⁶⁸ NĚMEČKOVÁ, J., MAŘÍK, R., VANDLÍČKOVÁ, A., ZIKMUND, J.. *Almanach 2 z dějin ochotnického spolku v Prachaticích – období let 1984 - 1996*. Šumavský ochotnický spolek ŠOS Prachatice a KIS města Prachatice, 1996. 14 s.

Divadlo se vytváří v určité komunitě a nikomu nevádí, že ten je pekař, ten zas úředník, ta zase pani lékárníková...a... a všichni dohromady udělají moc. Ano, je to přesně jako v té písničce, protože zásluhou všech těch, kteří se na divadle podílejí, vzniká dílo vycházející z pestrého života. Každý sám za sebe přináší kousek sebe a jako stavebnice se po kouscích vytváří celý komplex. Divadlo není jenom hraní. Já osobně se vždy těším na zkoušky a představení, i na ta, ve kterých neúčinkuji. Kolikrát mi stačí pocít, že jsem s tou partou i přesto, že mi někdy pije krev. Jsem rád, že jsem poznal Vladimíru Šípovou - osobu, která je divadlo sama, která nic jiného než divadlo nezná, a která má kamarádské slovo a úsměv pro každého. Jsem rád, že znám o dvacet třicet let starší lidi, ke kterým bych se měl chovat jako k rodičům, a přitom mám kolem sebe partu skvělých kamarádů. Jsem rád, že mezi nás začínají chodit mladí lidé, kteří mají o divadlo zájem, kterým nejde jen o to hned získat hlavní roli, kteří se učí hrát divadlo pozorují své kolegy při zkouškách z hledišť a třeba jen svou přítomností chtějí podpořit nové kamarády. Jsem rád, že jsem poznal lidi, kteří umí něco, co já nikdy nedokážu - malovat, navrhovat kostýmy, dělat plakáty jako Irena Bigaszová, obsluhovat světelnou aparaturu jako Miroslav Štěpán, napovídat „hluchým“ hercům jako Marta Haklová, rozumět muzice jako to umí Jan Šíp a Adam Jančík atd. Mohl bych asi dlouho psát o lidech, kteří něco umí a nejsou vidět a slyšet na jevišti, ale my všichni víme, kteří to jsou. A právě tito obdaření lidé doplňují celý divadelní komplex posledními kousky, aby společně s herci předstoupili před obecenstvo jako jeden muž.“

11 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Amatérská scéna [online], 2009 [cit. 2012-03-03]. AmaterskaScena.cz. Dostupné z <<http://www.amaterskascena.cz/cl-lasky-hra-nesoudna-120212222435>>.

DVOŘÁK, Jan. *Malý slovník managementu divadla*. Praha: Pražská scéna, 2005. 237 s. ISBN 80-86102-49-1.

EXNAROVÁ, A., PÁCL, R., BEZOUŠKOVÁ, S. *Divadelní Děčín 2009 jako obraz současného amatérského činoherního divadla*. *Amatérská scéna* 2009, č. 3, 13 - 18 s.

FENCL, P. a kol. *Prachatice*. Město Prachatice, 2005. 106 s. ISBN 80-239-5443-1.

HRDINOVÁ, Jarmila. *Done Juane, prosím vypněte to rádio!* Recenze hry Don Juan. *Zpravodaj JH* 2005, č. 8, 9 s.

CHAD, J. *Amatérská scéna 2001*. č. 1, 56 s.

Informační server regionu Prachatice [online], [cit. 2011-10-14]. Dostupné z <http://www.prachatice.cz/n_hospinfo.html>.

JIRÁSEK, Alois. *Lucerna: divadelní hra o čtyřech jednáních / vydání uspořádal, jazykově přehlédl, doslovem a komentáři opatřil František Černý*. 17. vydání. Praha: Umění lidu, 1950. 169 s.

MENČÍK, Ferdinand. *Příspěvky k dějinám českého divadla*. Praha: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1895. 169 s.

NĚMEČKOVÁ, J., MAŘÍK, R., VANDLÍČKOVÁ, A., ZIKMUND, J.. *Almanach 2 z dějin ochotnického spolku v Prachaticích – období let 1984 - 1996*. Šumavský ochotnický spolek ŠOS Prachatice a KIS města Prachatice, 1996. 36 s.

NĚMEČKOVÁ, Jana. *Kronika divadelníků z Prachatic od roku 1969*.

NEKOLNÝ, Bohumil. *Divadelní systémy v zemích Evropské unie*. Svět a divadlo, 2002. č. 3, 160 s.

NOVOTNÁ, R., PODSKALSKÝ, Z. *Občanské sdružení CHANCE IN NATURE – Local Action Group – projekt „DĚDICTVÍ REGIONU: po stopách předků“*. Malenice, 2009. 39 s.

Prachatický deník [online], 2005 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z <http://prachaticky.denik.cz/kultura_region/gogolova-zenitba-pod-rezii-jaromira-hrusky20090326.html?diskuse=1>.

SCHEJBAL, Milan. *Sexuálně se zmítající Don Juan*. Recenze hry Don Juan. *Zpravodaj JH* 2005, č. 8, 8 s.

SIMEK, Stepan S. *Financing of Czech theatre/Financování českého divadla* [online], 1999-2000 [cit. 2012-01-12]. Divadelní ústav Praha. Dostupné z <<http://host.divadlo.cz/box/clanek.asp?id=8641>>.

POKORNÝ, J. *Amatérská scéna 2006*. č. 1, 60 s.

Listy starohradské kroniky [online], 1999 [cit. 2012-03-02]. Dostupné z <<http://www.jicinsko.cz/lsk/99/lsk992-1.htm>>.

ŽÁKOVÁ, A., STARÝ, V., SLAD, J., BAŠTA, A., NĚMEČEK, J. *Almanach z dějin ochotnického divadla v Prachaticích*. Městské kulturní středisko Prachatice, 1983. 76 s.

INSTITUCE:

Státní okresní archiv Prachatice

12 RESUMÉ/ RESUME

Práce se pokouší nastínit vývoj ochotnického divadla v Prachaticích se zaměřením na současnost. Město má dlouholetou divadelní tradici. Divadelní spolek funguje s přestávkami již od roku 1928. Lidé rádi chodí na představení ochotníků. Ochotníci měli se svými divadelními kusy úspěch a představení byla vyprodána. Po roce 1989 a s dalším nástupem nových členů se repertoár spolku trochu změnil. Ochotníci se neustále snaží udržovat tradici, a tak se i v letošním roce můžeme těšit na nové představení. Kultura k městu vždy patřila a patří.

This thesis attempts to outline the development of amateur theatre in Prachatice until nowadays. The town has a long theatrical tradition. The amateur theatrical works intermittently since 1928. People here like to go to the amateur performances. Amateur actors had a success with their theatre pieces and the performances were sold out. After 1989 when new members joined the association the repertoire has changed a little. Culture has always belonged to the town. Amateurs are constantly trying to maintain tradition, and so we can look forward to new performances this year.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - dopis Aloise Jiráska z roku 1929

Příloha 2 - repertoár – úplný seznam divadelních her z období let 1928 – 1938

Příloha 3 - referát (recenze)

Příloha 4 - seznam premiér z let 1984 – 1991

Příloha 5 - seznam premiér z let 1992 – 1996

PŘÍLOHA 1

Dopis Aloise Jiráska z roku 1929

(Státní okresní archiv Prachatic – Archiv spolku divadelních ochotníků v Prachaticích)

Spolku divadelních ochotníků
v Prachaticích

Vážení dámy,
vážení pánové!

Stále churavím a tak jsem strnul
odpovídat na váš milý list. Předně
děkuji za zprávu o „Lucerně“ a za váš
projev. Těšila mě velmi. A díky
všem účastníkům v „Lucerně“ a panu
režisérovi.

Stáleho vám všem přeju a požehnám
všim v dokonalosti váš
Alois Jirásek

PŘÍLOHA 2

Repertoár – úplný seznam divadelních her z období let 1928 – 1938

(Kronika spolku divadelních ochotníků se zápisy z let 1928 – 1938)

<u>Datum:</u>	<u>Autor a název divadelní hry:</u>	<u>Místo:</u>
1929		
16. 1.	J. Patrný - Muži nestárnou	Prachatice
20. 2.	J. Neruda - Prodaná láska	Prachatice
5., 6. a 9. 3.	Jar. Vrchlický - Noc na Karlštejně	Prachatice
30. 4.	K. Scheinpflug - Geysír	Prachatice
1. 6.	A. Bernard - Šofér	Prachatice
26. 6.	V. Skoch - Hovory lásky	Prachatice
1. a 16. 8.	K. Balák - Manžel Bačkora	Prachatice
26. a 27. 10.	A. Jirásek - Lucerna	Prachatice
28. 11.	Jar. Hilbert - Podzim doktora Marka	Prachatice
1930		
25. a 26. 1.	Bayard Veiller - Je Mary Duganová vinna?	Prachatice
6. a 7. 3.	J. K. Tyl - Paličova dcera	Prachatice
10. 4.	M. Svoboda - U Butteauů	Prachatice
30. 4.	N. V. Gogol - Ženitba	Prachatice
31. 5.	F. F. Šamberk - Palackého třída 27	Prachatice
6. 6.	O. Scheinpflugová - Láska není všecko	Prachatice
23. 8.	M. Svoboda - U Butteauů	Vimperk
27. a 28. 10.	Al. Jirásek - Kolébka	Prachatice
19. 11.	L. Mattuš - Stará paní	Volary

1931

7. 2.	Marcel Achard - Život je krásný	Prachatice
11. 2.	Záhořová-Němcová - Princezna Čáry píše	Prachatice
7. 4.	W. Maughan - Posvátný plamen	Prachatice
18. 4.	Edm. Konrád - Nahý v trní	Prachatice
26. 7.	L. Novák - V ohni	Volary
	V. Krylov - Medvěd námluvčím	Volary
1. 8.	L. Novák - V ohni	Vimperk
27. a 28. 10.	Jul. Zeyer - Radúz a Mahulena	Prachatice
26. 11.	L. Novák - V ohni - Medvěd námluvčím	Prachatice
	V. Bilibin - Kdo je vinen	Prachatice
19. 12.	Fr. Langer - Obrácení Ferdyše Pištory	Prachatice

1932

5. 3.	Abigail Horáková - Páni	Prachatice
16. 4.	O. Scheinpflugová - Okénko	Prachatice
11. 5.	V. Werner - Právo na hřích	Prachatice
18. 5.	V. Baldessariová-Plumlovská - Babička v zámku	Prachatice
21. 5.	Mik. Ryvín - Pohostinsku	Vimperk
8. 6.	Mik. Ryvín - Pohostinsku	Prachatice
22. 6.	Ark. Iverčenko - Sebevrah	Prachatice
25. 9.	V. Krylov - Medvěd námluvčím	Volyně
26. 11.	J. Natansen - Klouček netykavka	Prachatice
1. 12.	Jar. Vrchlický - Pomsta Catullova	Prachatice
17. 12.	B. Viková-Kunětická - Přítěž	Prachatice

1933

4. 3.	Em. Bozděch - Světa pán v županu	Prachatice
21. 6.	B. Nušic - Paní ministrová	Prachatice
26. 7.	L. Stroupežnický - Václav Hrobčický z Hrobčic	Prachatice
28. 10.	Zd. Štěpánek - Hrníček štěstí	Prachatice
28. 11.	K. Horký - Bejvávalo aneb Loupežníci na Chlumu	Prachatice

1934

7. 2.	W. Nidley - Půlnoční vlak	Prachatice
7. 3.	G. Preissová - Její pastorkyně	Prachatice
5. 5.	I. Stodola - Kariéra Jožky Fučíka	Prachatice
12. 5.	Edm. Konrád - Kvočna	Prachatice
29. 6.	J. Štolba - Na letním bytě	Husinec
29. 9.	Fencel - A. Jirásek - Psohlavci	Prachatice
27. 10.	O. Scheinpflugová - Houpačka	Prachatice
12. a 13. 12.	J. K. Tyl - Fidlovačka	Prachatice

1935

5. 3.	B. Nušic - Pustina	Prachatice
23. 5.	B. Locher - Chudí boháči	Prachatice
26. 10.	A. Jirásek - Otec	Prachatice
28. 10.	A. Jirásek - Otec	Vimperk
18. 12.	K. Slonimski - Čistá rasa	Prachatice

1936

6. a 7. 3.	Fr. Langer - Jízdní hlídka	Prachatice
30. 4.	I. A. Urban - Vyučování lásce	Prachatice
31. 10.	O. Minařík - Údolí míru	Praha
12. 12.	Molière - Zdravý nemocný	Prachatice

1937

13. 3.	Piskoř - Velké pokušení	Prachatice
10. 4.	P. P. Petrovič - Liják	Prachatice
22. 5.	Z. Němeček - Zač lidský život	Prachatice
30. 5.	Fr. Šubert - Jan Výrava	Prachatice
10. 6.	L. Fodor - Maturita	Prachatice
28. 10.	Alois Jirásek - Emigrant	Prachatice
1. 12.	I. Grmela - Pudřenky	Prachatice

1938

23. 2.	F. X. Svoboda - Rozveselená rodina	Prachatice
	F. X. Svoboda - Lapený Samsónek	Prachatice
5. a 7. 3.	V. Valenta-Alfa - Fr. Wenig - Hrdina Fedka	Prachatice
2. 4.	K. Čapek - Matka	Prachatice
5. 5.	M. Blažková - Rozvod na zkoušku	Prachatice
16. 5.	K. Čapek - Matka	Netolice

PŘÍLOHA 3

Referát (recenze)

(Státní okresní archiv Prachatice – sbírka novin a časopisů. Zájmy Pošumaví, r. 11, 18. dubna 1938, č. 15, 4 – 5 s.)

„Čapkova Matka, uvedená dne 2. dubna 1938 na scénu městského divadla v Prachaticích Spolkem divadelních ochotníků v Prachaticích v režii pí K. Čondlové, splnila všechny předpoklady úspěchu tohoto dramatu, zvláštěního v námětu i stavbě a krásného ve slovním vyjádření velkého básníka a dramatika – filosofa – světového formátu a jména, třebaže klade velké požadavky na interpretaci i na posluchače.

Hru velmi pěkným proslovem uvedl pan školní inspektor A. Čondl. Denní listy přinesly ve svých referátech po provedení hry na našich největších scénách výstižně myšlenkové rozbory i zhodnocení její živé aktuálnosti dneška.

Všimneme si proto jen provedení hry na naší scéně v podání ochotnického souboru, jež nemá po ruce bohatých prostředků scénických ani strhujících dramatických účinnů hry profesionálních interpretů. To, co jsme u nás viděli, bylo obrazem poctivé a pečlivé práce a jednotné vůle pochopit zcela básnickou i myšlenkovou hloubku díla a dáti mu plný a přesvědčivý tón.

Matka, která je stěžejní postavou dramatu, byla v podání pí Chadrabové měkká a lidská i zoufale bezmocná v boji s neviditelným nepřítelem jejího nejdražšího vlastnictví, jímž jsou její manžel a synové. Krásným protějškem byl jí otec Honnerův, třebaže odlišný ve vyrovnané umírněnosti a nehluchosti slova i hry zjevu z jiného světa. Pan Bohata dal svému Ondřeji sílu přesvědčení vědy i něžnosti synovské péče podobně jako pan Karda dal letci Jiřímu sílu odvahy v technickém pokroku. Kornela, zosobňující ideu vlády silné ruky, plně vystihl pan Hálek stejně, jako pan Churáň ml. v Petrovi pěkně charakterizoval představitele demokratické ideje a vlády lidu. Nejmladší syn Toni pana Potužníka byl opravdu křehkým, básnickým dítětem, přecházejícím do spravedlivé zanícenosti pro obranu práva a svobody. Starého pána zahrál pan Hašek s přesvědčivou opravdovostí zkušeného stáří a s příjemnou měkkostí hlasu. Hlasy v amplionu mluvili pan Škorpík a pí Mikotová se sugestivním zanícením lidí, plně oddaných věci svého národa.

Celou hru mluvil k nám básník, věřící v oddanost lidu, myšlenku svobody i v sílu v její udržení. Odcházeli jsme s díkem na rtech jemu i všem těm, kteří nám jeho dílo na scénu uvedli.“

PŘÍLOHA 4

Seznam premiér z let 1984 – 1991

(NĚMEČKOVÁ, J., MAŘÍK, R., VANDLÍČKOVÁ, A., ZIKMUND, J.. *Almanach 2 z dějin ochotnického spolku v Prachaticích – období let 1984 - 1996*. Šumavský ochotnický spolek ŠOS Prachatice a KIS města Prachatice, 1996. 8 - 9 s.)

1984

12. 3. Oldřich Daněk – Zpráva o chirurgii města „N“ Prachatice
22. 11. Carlo Goldoni – Poprask na laguně Prachatice

1985

12. 4. Oldřich Daněk – Válka vypukne po přestávce Prachatice

1986

20. 3. N. V. Gogol – Ženitba Prachatice

1987

18. 2. Grigorij Gorin – Thyl Ullenspiegel Prachatice

1988

18. 2. Molière – Jeho urozenost pan Měšťák Prachatice
25.11. Oldřich Daněk – Steelfordův objev Prachatice

1989

27. 11. Grigorij Gorin – Dům, který dal lidem Jonathan Swift Prachatice

1991

22. 2. Antonín Procházka – Klíče na neděli Prachatice

PŘÍLOHA 5

Seznam premiér z let 1992 – 1996

(NĚMEČKOVÁ, J., MAŘÍK, R., VANDLÍČKOVÁ, A., ZIKMUND, J.. *Almanach 2 z dějin ochotnického spolku v Prachaticích – období let 1984 - 1996*. Šumavský ochotnický spolek ŠOS Prachatice a KIS města Prachatice, 1996. 11 - 13 s.)

1992

20. 2. Johann Nepomuk Nestroy – Zlý duch Lumpacivagabundus

aneb Ludrácký trojlístek Prachatice

1993

16. 2. Carlo Goldoni – Podivná nehoda Prachatice

21.5. Georgi Danailov – Neseriózní komedie Prachatice

Hans Sachs – Toulavý student z Paradýzu Prachatice

a Masopustní koblihy – hry hrány v rámci Slavností Zlaté stezky

18. 12. Vladimír Čort – O líných strašidlech Prachatice

1994

17. 2. Pančo Pančev – Tady vlci nejsou Prachatice

17. 12. Božena Fixová – Kterak se o princeznu čert pokoušel Prachatice

1995

23. 3. Arnošt Goldflam – Biletářka Prachatice

23. 6. Ferdinand Rojaz – Milan Calábek – Zavraždění sv. Celestýny,
kuplířky z města Salamanky Prachatice

28. 12. Josef Lada – Karel Svoboda – Anka a Petrovští Prachatice

1996

14. 5. Carlo Goldoni – Mirandolina Prachatice

12. 12. J. K. Rychter – Rejpní se do kanálu (původní název Kompot) Prachatice

21. 12. Vladimír Čort – Kopretinka Prachatice